

ברוך שאמר

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

פרשת וישלח - זיזוק לסעודה רביעית - תשע"ט.

פרשת וישלח - ממה פוזר יעקב - שנת תשפ"ב.

השיעורים זכתבו

לרפואת

זכם שמעון בן זכיבה
 ברוריה בת מלכה
 ציפורה פייגא בת הדסה
 רונית בת מוזל
 סיגלית בת ציפורה
 איתי זיים בן אהובה
 אורי בת ורד
 נועם בן מיכל
 ירוזמיאל הניאל בן טובה באשה
 סבי בן סימי
 שירה בת שרה וב"ב
 ניתאי בן שרון
 רוזל בת אסתר
 לאה שרה בת זונה
 אריה יהודה בן רוזל
 זונה בת שושנה
 יוסף מרדכי בן תהילה שמוזה
 אסתר בת מסעודה
 אהרן בן יהודית

להצלחות

ר' משה בן שוקת זייה וב"ב
 יוסף בן טובה וסיון אסנת בת שרה וב"ב
 תומר בן פלורנס
 דוד בן מוזל
 ימלא ה' כל משאלות לבם לטובה !

לשותפות בזכות להפצת העלון

השבויעי:

0504-170-270

ניתן להאזין לשיעורי הרב בטלפון

0733-454-222

לעיילוי נשמת

ר' משה ב"ר שמואל רפאל רייך
 אורן זמו בן זהרי
 וועלוועל וואלף זאב בן לאה
 שמעון זיסים בן טובה
 בנימין כהן בן יעקב
 רוזל בת נזומה
 משה בן בנימין
 יעקב בן סלמן
 טובה בת אהרן
 אהרן יוסף בן משה דוד הכהן
 אלי סולטן בן אסתר
 רותי בת זסיבה
 יעזוק בן שלמה ואסתר
 ישראל בן שמוזה
 שאול בן מרדכי אריה
 יפה שניידל בת יעזוק
 אסתר בת קמרה
 עמנואל בן שפרה
 ניר בן פלורנס
 ת.ג.צ.ב.ה

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

פרשת וישלח – זיוווק לסעודה רביעית – שנת תשל"ט

"וַיַּחַץ אֶת הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וְאֵת הַצֹּאן וְאֵת הַבְּקָר וְהַגְּמָלִים לְשֵׁנֵי מַחֲנוֹת" – ולמה עשה זאת?! – {ט} וַיֹּאמֶר אִם יָבוֹא עִשׂוֹ אֶל הַמַּחֲנֶה הָאֶחָד וְהָיָה וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנֶּשְׁאָר לַפְּלִיטָה.

פירוש, עשה יעקב מרחק של יום א' בין שני המחנות, היות ורבקה אמו אמרה לו: "לְמָה אֲשַׁפֵּל גַם שְׁנֵיכֶם יוֹם אֶחָד"?: אמר יעקב: "אם אני אמות, ממילא גם עשו ימות באותו יום" – לכן הוא עשה מרחק של יום א' ביניהם.

ממשיך יעקב בהכנות לקראת המפגש עם עשו, ומבקש: {ש} **יב** {הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עִשׂוֹ כִּי יֵרָא אֲנֹכִי אִתּוֹ פֶּן יָבוֹא וְהִפְנִי אִם עַל בָּנָיִם – כאן כבר לא נאמר "יָרָא מֵאֲדָם" – ולמה?

אומר **האזנים לתורה** – התקין עצמו לשלשה דברים: לדורון לתפלה ולמלחמה. רש"י. סדר הכתובים הוא: למלחמה – "ויחץ... לשני מחנות", לתפלה – "ויאמר יעקב אלהי אביי, ולדורון – "ויקח... מנחה לעשו", ומדוע לא התחיל בתפלה? – מפני שנבהל מתשובת המלאכים: "ויירא יעקב מאד", ולא היתה דעתו מיושבת עליו להתפלל בכוונה, והתחיל לעשות הכנות למלחמה – ויחץ – ובתוך כך נתישבה דעתו ועמד בתפלה, ואז אמר: "כי ירא אנכי אתו" ולא אמר "מאד", וזה סימן שכבר נתקררה מעט דעתו עד כדי להתפלל בכוונה...

מהדברים האלה, הייתי רוצה לעבור לפיוט ששרים אותו גם האשכנזים וגם הספרדים, במוצאי שבת קדש – **יאל תירא עבדי יעקב**.

שאלת השאלה – למה שרים את הפיוט הזה דוקא במוצ"ש ולא ביום חול?²

כדי לקבל הסבר לדברים, נצטרך לגשת לשאלה נוספת:

לאחר הפיוט **יאל תירא עבדי יעקב**, ישנו פיוט נוסף – **אלהיה הנביא אלהיה התשבי אלהיה הגלעדי במהרה יבא אלינו עם משיח בן דוד**;

ישנו פיוט נוסף, ששרים אותו בני עדות אשכנז, המבוסס על סיפורו של **רבי ניסים גאון** זצ"ל, שנקרא 'איש חסיד היה', וכך מסופר:

"**הזכירו** החכמים ע"ה, שפעם היה אדם עני ולו ילדים ואשה שחשך עליהם עולמם ולא היה להם במה להתפרנס אפילו יום אחד. אמרה לו אשתו: הוי בן דודי, קום וצא לשוק אולי תמצא משהו שנתפרנס ממנו כדי שלא נמות ברעב, אמר לה: הוי אחותי, אנה אפנה ואנה אלך ואין לי לא קרוב ואפנה אליו אלו ולא חבר לי, אין לי אלא ה' ית'. הרפתה ממנו – גבר רעב הילדים, והיו בוכים וצועקים, חזרה לדבר אליו ואמרה לו: הוי פלוני, צא, שמה יזדמן לך דבר או תמות במקום שאליו תצא, וזה טוב מאשר לגווע אחד אחד. אמר לה: וכיצד אצא ערומ? היה עליה חלוק, הלבשתו ויצא, וכשיצא לחוץ עמד נבוך ולא ידע להיכן יפנה – לימין או לשמאל, בכה בכי גדול, אחר הרים עיניו לשמים ואמר: ריבונו של עולם, הרי ידעת שאין לי אל מי לפנות ולא מי שאתאון לפניו על עניי ודלותי, יצאתי ואיני

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת וישלח. עוסקת התורה במפגש שבין יעקב אבינו לעשו, לאחר ל"ד שנים שלא ראו א' את השני; כי שנים היה יעקב בבית לבן, וקודם י"ד שנים בישיבת שם ועבר, ויעקב אבינו יוצא בחזרה מחרן לארץ ישראל.

פותחת הפרשה: {לב, ד} **וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו אֶל עִשׂוֹ אָחִיו אֲרֻצָּה שְׂעִיר שָׂדֵה אֲדָוִים.**

אומר רש"י – וישלח יעקב מלאכים. מלאכים ממש.

{ה} **וַיְצַו אֹתָם לֵאמֹר כֹּה תֹאמְרוּן לְאֲדֹנָי לַעֲשׂוֹ כֹּה אָמַר עֲבָדְךָ יַעֲקֹב עַם לְבִן גְּרָתִי וְאַחַר עַד עָתָה: {ו} וַיְהִי לִי שׂוֹר וְחִמּוֹר צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה וְאֲשֶׁלְחָה לְהַגִּיד לְאֲדֹנָי לְמַצָּא חֵן בְּעֵינֶיךָ: {ז} וַיִּשְׁבוּ הַמַּלְאָכִים אֶל יַעֲקֹב לֵאמֹר בָּאוּ אֵל אָחִיךָ אֶל עִשׂוֹ וְגַם הִלָּךְ לְקִרְיָתְךָ וְאַרְבַּע מְאוֹת אִישׁ עִמּוֹ: {ח} וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיִּצַּר לוֹ וַיַּחַץ אֶת הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וְאֵת הַצֹּאן וְאֵת הַבְּקָר וְהַגְּמָלִים לְשֵׁנֵי מַחֲנוֹת.**

אם נשים לב, התורה מדגישה את הפחד שהיה ליעקב, שנאמר גם **"ויירא"** וגם **"ויצור לו"** – ורבותינו מיד שואלים ממה הוא פחד כ"כ, והרי הבטיח לו הקב"ה שהוא ישמור עליו מכל רע, כמ"ש {כח, ט} **וְהַשְׁבֵּתִיךָ אֶל הָאֲדָמָה הַזֹּאת כִּי לֹא אֶעֱזָבְךָ, וְגַם כַּשְׂצוּחָה אֹתוֹ הַקֶּבֶ"ה לְשׁוֹב לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, אָמַר לוֹ: "שׁוֹב אֶל אֲרֶץ אֲבוֹתֶיךָ וְלִמְוֹלָדְתְּךָ וְאֶהְיֶה עִמָּךְ"**¹ – אז ממה הוא פחד כ"כ?

אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה עו, אות ב} – **ויירא יעקב מאד ויצור לו, אמר רבי יהודה ברבי עילאי לא היא יראתה לא היא צרה, אלא ויירא שלא יהרג, ויצור לו שלא יהרג, אמר אם הוא מתגבר עלי, הורגני, ואם אני מתגבר עליו אני הורגו, הדין הוא ויירא שלא יהרג ויצור לו שלא יהרג. אמר יעקב: כל השנים הללו יושב בארץ ישראל, תאמר שהוא בא עלי מכח ישיבת ארץ ישראל. כל השנים הללו הוא יושב ומכבד את הוריו, תאמר שהוא בא עלי מכח כבוד אב ואם, שהרי כך אמר {בראשית כז, מא}: יקרבו ימי אבלי אבי, תאמר שמת אותו? קן וּבָא עָלַי לְהָרְגֵנִי.**

סיבה נוספת, אומר הספר **מלא העומר** – חשש יעקב שיש לעשו איזה קיטרוג עליו בשביל שנשא שתי אחיות, וז"ש **"ויצור לו"** – מרמז על שתי אחיות, שנאמר {ויקרא יח, יח} ואשה אל אחותה לא תקח לצרור, ודרשו חז"ל ביבמות {ג, ב} לצרור ולצרור. לכן חלקם לשני מחנות, כי נסתפק באיזה יש לו אחיזה יותר, או ברחל שכנסה אחר לאה ונישואי לאה בהיתר היה, או כי רחל נתקדשה בשני העבודה ונישואי לאה אחר כן באיסור, לכן חילק לשני מחנות, כי בטוח היה שלא ישלוט בשניהם.

יעקב אבינו נערך לשלשה דברים;

אומר רש"י – והיה המחנה הנשאר לפלטה. על כרחו כי אלחם עמו. התקין עצמו לשלשה דברים לדורון, לתפלה ולמלחמה. לדורון להלן (פסוק כא) ותעבור המנחה על פניו. לתפלה (פסוק ט) אלהי אבי אברהם. למלחמה והיה המחנה הנשאר לפלטה.

² כז, מה.

³ **ברוך שאמר**: לכאורה, היה מתאים יותר לשיר את הפיוט בסעודה שלישית שהיא כנגד יעקב אבינו.

¹ בראשית לא, ג.

ברוך שאמר
משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

כותב הטור {ס' רצ"ה} – **ורגיליון להזכיר אליהו הנביא, ופירש בעל המנהיג** (הל' שבת ס"י ע"א) **הטעם לפי שהוא עתיד לבשר הגאולה. ואיתא בעירובין** (מג:) **מובטח להן לישראל שאין אליהו בא לא בערבי שבתות ולא בערבי ימים טובים, ועל כן אנו מתפללין כיון שעבר השבת ויכול לבוא שיבא ויבשרנו.**

כותב המהרי"ל – **בכל מוצ"ש נכנס אליהו לגן עדן ויושב תחת עץ החיים וכותב זכותן של ישראל.**

כותב האגרא דכלה {פרשת לך לך} – **ויאהל עד סדס. ויש לרמוז בדרך רמז ויאה"ל אותיות אליהו, עד סד"ס ר"ת סעודתא דידוד מילכא, כי אליהו כותב אז כל מה שפעלו ישראל בשבת קודש לקרב הגאולה.**

מקור הדברים בדברי המדרש בפרשת בהר;

אומר המדרש {ויקרא רבה, פרשה לד, אות ח} – **לְשַׁעֲבֵר הָיָה אֲדָם עוֹשֶׂה מִצְוָה וְהַנְּבִיא כּוֹתְבָהּ, וְעַכְשָׁיו אֲדָם עוֹשֶׂה מִצְוָה מִי כּוֹתְבָהּ, אֲלֵיָהּ וּמְלֶכֶת הַמִּשְׁיחַ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חוֹתֵם עַל יְדֵיהֶם, פְּהֵי הוּא דְכָתִיב (מלאכי ג, טז): אִיזוּ נִדְבְּרוּ יְרָאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיִּקְשֹׁב ה' וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זָכָרוֹן לְפָנָיו.**

כותב הרמ"ע מפאנו בספרו {עשרה מאמרות, מאמר "אם כל ח"י חלק ג', סימן כג} – **ואמרו עליו על אליהו הנביא שהוא מקריב תמיד בבית המקדש אף על פי שהוא שמש, שהרי בקדושתו עומד. ואיתא כי הא דתנינן בסוף עדיות מקריבין אעפ"י שאין בית ואפשר שנגזזו לו קופות מתרומות הלשכה, כדי שיהיו באים משל צבור ואינו רחוק להאמין שיהיו אבות העולם עומדים על גביו למעמד והימן אסף וידותון משוררים ומעורות הקדשים דכתיב בהו לו יהיה, אמרו שהוא עושה מגילות מגילות וכותב זכויותיהם של כל אחד מישראל. ויש אומרים שאזור עור שלו הוא מאילו של אברהם אבינו, כי לו יאתה לגופיה ועוד להזכיר זכות אבות תמיד.**

כותב האבודרהם {סדר תפילות השבת, פ"ז} – **והנכון בעיני כי מה שתקנו להזכיר אליהו במוצ"ש שהוא על שם דאמרין בשבת בפרק כל כתבי הקודש {ק"ח, ב} אמר רב יהודה אמר רב: אלמלא שמרו ישראל שבת ראשונה לא שלטה בהם אומה ולשון, שנאמר {שמות טז, כז} ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקוט ולא מצאו, וכתוב בתריה {שם יז, ח} ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים, ועוד אמרין התם: אמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחאי: אלמלא משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד גנאלין, שנאמר {ישעיה נ, ד} כי כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וגו', וכתוב בתריה {שם ז} והביאותים אל הר קדשי, ועל כן אנו אומרים להקב"ה הרי שמרנו את השבת כמו שצויתנו מעתה שלח לנו את אליה הנביא. וגם הטעם שתקנו לומר אליהו הנביא בהבדלה לפי שהבדלה היא סימן להבדיל בין קודש לחול, וכמו כן אליהו כשיבא יבדיל בין כשרים שבארץ ישראל לפסולים שבהם, שנאמר {מלאכי ג, ב} כי הוא כאש מצרף וכבורית מכבסים.**

עד כה ראינו דברים נפלאים על אליהו הנביא, אבל מה פתאום נכנס אליהו הנביא באמצע – בין 'איש חסיד היה' ל'אל תירא יעקב'?

כותב האבודרהם {שם} – **ואומר בעל המסרה⁴ כי בחמשה מקומות יעקב מלא ו"ו ובחמשה מקומות אליהו חסר ו"ו, ואלו**

יודע להיכן אפנה, אין לי לא אח ולא קרוב ולא רע, אין לי תחבולה (כיצד להתפרנס), הילדים קטנים, הרעב גבר עליהם, אין מי שיצדיקני, אתה יצרתנו, פנה אלינו ברחמיך או הוצא את רוחי מהר כדי שיקל לי. והלך קצת בוכה ומלא דאגה.

פגשו אליהו הנביא זכור לטוב, אמר לו: מה לך הזקן, סיפר לו הכל על מעמדו שהוא נתון בו, אמר לו אליהו: בוא מכרני, טול מחירי וירווח לך בו ולמשפחתך. אמר לו: אדוני, כיצד אמכרך והאנשים יודעים שאני עני, ואין לא לא עבד ולא נער, אמר לו: אל תדאג שמע מה שאיעצך, לא יעונה לך כל רע, וכשתקבל את מחירי תן לי ממנו דינר ואני מחזירו לך, והיזהר שתמכור אותי רק למי שאיעצך ואל תקבל תוספת על (המחיר). פנה אתו אל השוק, וכל מי שאמר לו (לעני), האם זה נתינתך, אמר לו "כן, זהו עבדי", וכשנשאל אליהו ז"ל על כך, אמר "כן, אמת הדבר". עבר בשוק שר אחד משרי המלך, ראה נער יפה מראה ויפה תואר ונתאוהו לקנותו, חיכה עד שהכריזו עליו והיה המחיר (שהציע) בעדו אותו שר שמונים דינר, אמר לו (אליהו), מכרני, הוסיפו מן הקהל על מחירו מאתיים דינר ולא קיבל אותם. קיבל השר דמיו, ונתן לו (לאליהו) את הדינר, חזר והשיבו לו (אליהו) כמות שאמר, אחר כך אמר לו (אליהו), לך והתפרנס אתה ומשפחתך ואשתך ושום רעה לא תמצא אותך לעולם. הלך והסתלק אליהו ז"ל עם השר, פנה המוכר אל השוק – קנה לחם, בשר, שמן, דגן וזרעונים אחרים וכל מה שרצה, והלך בו לביתו. נכנס ומצא את ילדיו גוועים ברעב, אז אכלו ושבעו. אמרה לו אשתו: ספר לי סיפורך, סיפר לה כל מה שאירע לו. אמרה לו: כיצד מצאת את עצתי בשבילך, אילו היית מזניח לצאת היית אובד אתה ואחוננו, הוא רכש לאחר מכן רכוש רב דלא ייספר, ולא ראה מצוקה לעולם.

ומסופר שאותו שר פנה עם אליהו ז"ל, ונכנס אתו אל המלך, ומזמן עלה בדעתו של המלך להקים ארמון מחוץ לעיר, והיה קונה עבדים לרוב כדי להעביר אבנים ועצים וכל הכלים שיצטרך להם לבניין, ומשכנס אליהו ז"ל אל המלך, אמר לו המלך: האם תדע מלאכה? אמר לו "הן", אמר לו: מה היא?, אמר לו: "בנאי אני", אמר: כך הוסיכם בשעת קנייתך, אני מבקש ממך שתבנה לי ארמון מחוץ לעיר, כזה וכוזה. אמר: "הן, אעשה רצונך, ואפילו למעלה ממה שאתה רוצה", לאחר מכן אמר לו המלך: רצוני שתזדרז במלאכתך כדי שישלם מהר, ואם יגמר במשך ששה חדשים אשחרר אותך מעבודתך ואיטיב עמך! אמר לו, צו על עבדיך שיביאו כל הכלים אליו. ציווה המלך על כך, וכשבא הלילה עמד אליהו ז"ל וביקש מה' יתעלה, שיעשה לו נס ויבנה את הארמון לפי אותה התכנית שביקש המלך. קיבל ה' את תפילתו ועד שעלה השחר הושלם הארמון ואליהו ע"ה הסתלק לדרכו, תמה המלך והתפלא מאד על כך ושמח שמחה רבה שנתמלא מבוקשו בבניין הארמון, ביקש את האיש ולא מצאו, סבר שהוא מלאך, לאחר ימים פגשו (לאליהו) העני, זה שמכרו, אמר לו, אדוני מה עשית אצל המלך? אמר לו: היה בידי להסתלק ממנו מיד, אלא שלא רציתי לשנות מדבורי ולעבור עליו, הבטחתי להם והיה חובה עלי לקיים הבטחתי, וכשאמר לי בנה את הארמון ואשחרר אותך, בניתי לו ונסתלקתי ולא רציתי שיצטער על קנייתי ויתעצב על הזהב ששקל, עמדתי ועשיתי לו כפלים ממה ששקל, הודה לו (העני) על כך ואמר לו: אדוני החייתיני, אמר לו: תן תודה לה' ית' שהסב לך זאת, והסתלק!"

ע"כ המעשה. נחזור לפיוט:

נשאלת השאלה – למה דוקא במוצאי שבת שרים לאליהו הנביא?

⁴ כ"ה במדרש חסרות ויתרות, אוצר המדרשים (איזנשטיין) עמ' 197, בתי מדרשות ח"ב עמ' רמ"ג, וכ"ה בפירש"י ויקרא כ"ו, מב. ועי"ש

ברוך שאמר
משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

כלום מכל אותו דורון. שלם בתורתו, שלא שכח תלמודו בבית לבן.

יעקב מגיע לשכס ביום שישי, ותוחם את המקום. הולך שכס בן חמור ושוכר נערות לתופף בתופים – ולמה?

מספר המדרש {פרקי דרבי אליעזר פרק לח} – שהיתה בתו של יעקב יושבת אהלים ולא היתה יוצאת החוצה. מה עשה שכס בן חמור ? הביא משחקות נערות חוצה לה מתופפות בתופים, יצאה דינה לראות בבנות המשחקות, ושללה ושכב אותה, והרתה וילדה את אסנת.

אם ככה, יעקב אבינו סובל ג' דברים – עשו לוקח ממנו ממון רב, הוא חוטף מכה ממלאך ובתו דינה נחטפת ע"י ערל.

לאחר מעשה דינה, נגלה אליו הקב"ה ואומר לו: {לה, א} "קום עלה בית אל ושב שם ועשה שם מזבח לאל הנראה אליך בברחך מפני עשו אחיך"

שאלת השאלה – מה פתאום דוקא כאן, לאחר מעשה דינה, בא הקב"ה ומצוה את יעקב ללכת לבית אל ?

אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה פא, אות ב} – רבנו אמרי: מה ידך קדם לפיך בן יהיה נדרך קדם לפיך. תדע לך שכן שהרי אבינו יעקב על ידי שאחר נדרו נתבקרה פנקסו, שנאמר: ויאמר אלהים אל יעקב קום עלה בית אל ושב שם ועשה שם מזבח, אמר רבי אבא בר כהנא: בשעת עקתא נדרא בשעת רוחא שטפא... אמר לו הקדוש ברוך הוא, יעקב, שכחת נדרך, קום עלה בית אל, לביתו של אל, ועשה שם מזבח לאל הנראה אליך, ואם אין את עושה בן הרי את פשו, מה עשו נדרו ואינו מקיים אף את נדרו ואינו מקיים.

מה עושה יעקב? לוקח את כל המשפחה ועוזב את שכס;

אומרת התורה: {שם ב} ויאמר יעקב אל ביתו ואל כל אשר עמו הסרו את אלהי הנכר אשר בתככם והטהרו והחליפו שמלתיכם: {ג} ונקומה ונעלה בית אל ואעשה שם מזבח לאל הענה אתי ביום צרתי ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי ...

כעת הגענו לפס' שבו הייתי רוצה לעסוק – {שם ו} **ויבא יעקב לזוה אשר בארץ כנען הוא בית אל הוא וכל העם אשר עמו.**

בפרשת שבוע שעבר, מגיע יעקב אבינו להר המוריה ושם י"ב אבנים מסביבו ואומר: "אם אקום בבוקר והאבנים יתאחדו לאבן אחת, סימן שיצאו ממני י"ב השבטים"; אומרת התורה: {כה, יח} **וישכם יעקב בבקר ויקח את האבן אשר שם מראשיתו וישם אתה מצבה ויצק שמן על ראשה: {יט} ויקרא את שם המקום ההוא בית אל ואולם לזו שם העיר לראשונה.**

הן יעקב מלא ו"ו: וזכרתי את בריתי יעקוב {ויקרא כו, מב}, הנני שב שבות אהלי יעקוב {ירמיה ל, יח}, גם זרע יעקוב ודוד עבדי {שם לג, כו}, ושב יעקוב ושקט תנינא⁵ {שם מו, כז}, לא כאלה חלק יעקוב {שם נא, יט}. אליה חסר ו"ו, ומלאך ה' דבר אל אליה התשבי {מ"ב א, ג}, וילך אליה {שם ד}, אליה התשבי הוא {שם ח}, ויען אליה וידבר אליהם {שם יב}, הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא {מלאכי ג, כג}. והטעם דרך משל לומר כי יעקב אבינו תפש לאלהיו הוא"ו משמו בתורת משכון עד שיבא עם משיח בן דוד המוכתר בששה מדות, שנאמר במשיח {ישעיה יא, ב} ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה', ואז יחזיר לו הו"ו ויהיה שמו שלם. והטעם של אליהו כי דיו לעבד להיות כרבו.

ישנו מוזמן נוסף לסעודת מוצאי שבת קודש, והוא דוד המלך ע"ה, כמ"ש "אתקינו סעדתא דמהינותא דא היא סעדתא רביעאה דדוד מלקא משיחא".

שאלת השאלה – ולמה נקראת סעודה רביעית על שמו של דוד המלך?

כותב הספר סידורו של רבי שבתאי – הטעם שנקראת סעודת דוד המלך הוא עפ"י מה שאמרו חז"ל {שבת ל} שהקב"ה אמר לדוד שימות בשבת, ולכן בכל מוצאי שבת היה דוד עושה סעודה גדולה על שלא מת, ולכן קוראים לסעודה זו על שמו⁶.

כותב הפרי עץ חיים {פרי עץ חיים שער השבת, פי"ז} – סעודת ליל שבת כנגד יצחק אבינו, וכל המקיימה ניצל מחבלי משיח. סעודה שניה כנגד אברהם אבינו, וכל המקיימה ניצל מדינה של גיהינום. סעודה שלישית כנגד יעקב אבינו, וכל המקיימה ניצל ממלחמת גוג ומגוג. סעודה רביעית כנגד דוד המלך, וכל המקיימה ניצל מחיבוט הקבר.

אם ככה, יש לנו את דוד המלך, אליהו הנביא ויעקב אבינו – כולם נמצאים בסעודה רביעית.

אומרת לנו התורה: {לב, ח} **ויירא יעקב מאד ויצר לו וגו' –** וממה הוא פחד?

אומר רש"י – ויירא ויצר. ויירא שמא יהרג, ויצר לו אם יהרוג הוא את אחרים.

לכאורה, ממה בדיוק יש לו לפחד – והרי כבר אמרנו, שמי שדבק באמת ולא משקר לא מת!!

יעקב אבינו יוצא מחרן, ועובר טלטלות קשות – מגיע עשו ולוקח ממנו המון בהמות, כמ"ש {לג, יא} **ויפצר בו ויקח.**

חוץ מזה, בזמן שהוא עובר את מעבר זבך, מגיע שרו של עשו ונותן לו מכה בכף הירך שממנה הוא סבל במשך שנה וחצי, שנאמר {לג, יח} **ויבא יעקב שלם עיר שכם וגו' ופירש"י: "שלם. שלם בגופו, שנתרפא מצליעתו. שלם בממונו, שלא חסר**

⁷ בפי ר' חיים פלטיאל ועוד מפירושי בעלי התוספות, הדר זקנים, מושב זקנים, פענח רזא, פשטים ופירושים לר"י מוינא, וראה תורה שלמה שם אות רז.

⁵ דהיינו, בירמיה ל, י איתא "ושב יעקב ושקט – יעקב חסר ושם מו, כז הוא מופיע מלא.

⁶ **ברוך שאמר:** לכאורה, לא ברור. האם לפני דוד המלך לא היו עושים סעודה רביעית?! – ודאי שעשו. רק כנראה שעשו את הסעודה לכבודם של אליהו הנביא ויעקב אבינו. וכשבא דוד המלך, צירפו גם אותו.

המערה לעיר¹⁰, הָדָא הוּא דְכָתִיב (שופטים א, כד כה): וַיְרָאוּ הַשְּׂמָרִים אִישׁ יוֹצֵא מִן הָעִיר וַיֹּאמְרוּ לוֹ הֲרָאנוּ נָא אֶת מְבוֹא הָעִיר וְעֵשִׂינוּ עִמָּךְ חֶסֶד.

כותב רבינו בחיי – ואולם לזו שם העיר לראשונה. המקום שקראו בית אל והוא ירושלים, מה היה הצורך להודיענו שנקרא לזו מתחילה, ומה תועלת המגעת אלינו מזה. ויתכן לומר כי בא הכתוב לרמוז לנו בשם הזה כי מזה התחיל העולם להשתכלל ולהתחדש, והנה הוא ראשית הבריאה והחידוש, וע"כ גלה לנו כי שם העיר לראשונה לזו, מלשון לזו השדרה באדם, שממנו עתיד להתנער ולהתחדש ולהיברא לתחיית המתים, כי כשם שפלא החידוש הזה היה משם, כך פלא של תחיית המתים יתחיל משם.

פירוש הדבר, כמו שמעצם הלזו יקום האדם בתחיית המתים, כך החל הקב"ה לבנות את עולמו מהמקום נקרא 'לזו'.

מהדברים האלה, נוכל להתקדם לשלב נוסף עם כמה חידושים בפלאים:

שאלת השאלה – מאיפה לקח רבינו בחיי, שמעצם הלזו יקום האדם בתחיית המתים?

כמה מקורות לדבר:

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה כח, אות ג} – [על הפס' {בראשית ו, ז} וַיֹּאמֶר ה' אֲמַחָה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בְּרָאתִי]; **רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יהוידק אמר אפלו לזו של שדרה, שִׁמְמוֹנוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִיץ אֶת הָאָדָם לְעֵתִיד לְבוֹא, נִמְחָה. אֲדַרְיָנוּס שְׁחִיק עֲצֵמוֹת שָׁאֵל אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן הֲנִינְיָא אָמַר לוֹ מַהִיכֵן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִיץ אֶת הָאָדָם לְעֵתִיד לְבוֹא, אָמַר לוֹ מַלְוֵה שֶׁל שְׁדָרָה, אָמַר לוֹ מִנֵּינן אֶתָּה יוֹדֵעַ, אָמַר לִיה אֵינִיתִיָּה לְיָדִי וְאֵינָא מוֹדֵעַ לָךְ, טְהִנוּ בְּרַחֲמִים וְלֹא נִטְחוּ, שְׂרָפּוּ בְּאֵשׁ וְלֹא נִשְׂרָפוּ, נִתְנוּ בְּמִים וְלֹא נִמְחָה, נִתְנוּ עַל הַסְדָן וְהִתְחִיל מִפֶּה עֲלֵיו בְּפִטְשׁ, נְחָלַק הַסְדָן וְנִבְקַע הַפִּטְשׁ וְלֹא חִסַּר {הלזו} כְּלוּם.**

כדברים האלה, כותב הזוהר {ח"א דף ס"ט ע"א} – **בא ראה, באותו הזמן שעתיד הקדוש ברוך הוא להחיות המתים, כל אותם מתים שִׁמְמָנוּ בחוץ בְּשָׂרָא אֲרָצוֹת נְכָרִיוֹת, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִבְרָא לָהֶם גּוֹפִיָּהֶם {נ"א: יעמידם בגופם} כְּרָאוּי. שְׁהָרִי עֵצִים אַחַת שְׁנִשְׁאָרָת בְּאָדָם תַּחַת הָאָרֶץ, אוֹתָהּ עֵצִים תַּעֲשֶׂה כְּשָׂאוֹר שְׁבַעֲסָה, וְעֲלֶיהָ יִבְנֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת כָּל הַגּוֹף.**

כותב הרקאנטי {פרשת תרומה} – ואמר עוד כי העצם ההוא יתרטב בטל שעתיד להחיות בו את המתים ונעשה כשאוור בתוך העיסה ויתפשט לכאן ולכאן וימתחו מתוכו כל האיברים והגידים ועור ובשר ויתגלגלו עד ארץ ישראל ושם יקבלו רוחותיהם בארץ הטהורה והקדושה.

אומר **העבודת ישראל** {למגיד מקוה'ניץ, פרשת וישלח} – אמר המלאך ליעקב: שלחני כי עלה השחר והגיע זמני לומר שירה וכו'. נראה לבאר דעת רשב"א לפי דעת החולקים והקובלים על ענין תחיית המתים, דהיינו לא שהמת מת לגמרי ואח"כ יברא בריה חדשה רק הגם שהאדם מת עכ"ז נשאר בקרבו איזה משהו וענין רושם חיות שיחול עליו ברכת תחיית המתים לעתיד לבא וכדאי' במדרש שמעצם לזו שבאדם שאינו נרקב ממנו יבנה האדם וישוב כמו שהיה. ונוכל עוד להביא ראיה לזה מדברי חז"ל שאמרו שינה אחד מששים שבמיתה, ואם נפשך

כידוע, בעיר לזו היו מתגוררים אנשים שלא היה עולה שקר על לשונם, ולכן למלאך המוות לא היתה רשות להיכנס לעיר והאנשים שם היו מאריכים ימים.

במציאות היום, שמות הרחובות מתקצרים או מתחלפים לעיתים; כמה זמן משאירים את השם הישן עד שיכיר הציבור את השם החדש?! כמה חודשים – ואם נגזים נאמר שנה. לאחר שנה כבר כולם מכירים את השם החדש – כולל ה – WAZE והדוור של הדואר ☺

אומרת לנו התורה בפרשת שבוע שעבר "וַיִּקְרָא אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא בֵּית אֵל וְאוֹלָם לזו שֵׁם הָעִיר לְרֵאשֻׁנָּה" – חולפות להם כ"ב שנה, יעקב אבינו חוזר בחזרה לאותו מקום, ובמקום לכתוב "וַיִּבְנֵא יַעֲקֹב בֵּית אֵל אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ פְּנֵעוּ", אומרת התורה: "וַיִּבְנֵא יַעֲקֹב לזוֹה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ פְּנֵעוּ" – ומזה 'לזוה'! – "הוא בית";

שאלת השאלה – אם החלפת כבר את שם העיר לבית אל, מה פתאום אתה מזכיר שוב את השם 'לזוה'!

חולפות להן 48 שנה⁸ – פרשת ויחי, אומרת התורה: {מח, א} **וְהָיָה אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִידָה הִלְהָ וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי בָנָיו עִמּוֹ אֶת מְנַשֶּׁה וְאֶת אֶפְרַיִם: {ב} וַיִּגְדַּל לְיַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְּנֵד יוֹסֵף בָּא אֵלַיָּךְ וַיִּתְחַזַּק יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב עַל הַמִּטָּה: {ג} וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֵל יוֹסֵף אֵל שְׂדֵי נְרָאָה אֵלֵי בְלוֹז בְּאֶרֶץ פְּנֵעוּ וַיִּבְרָךְ אֹתִי ☺ – מה פתאום קוראת התורה פעם נוספת לעיר בשם 'לזו' ולא בשם 'בית אל'!**

עפ"י הדברים האלה משמע, שישנו חיבור בין יעקב ובין העיר לזו, והשאלה שנשאלת היא – מהי נק' החיבור ביניהם?

דבר נוסף, בפרשת שבוע שעבר לוקח יעקב אבינו מקלות ושם אותם בְּשִׁקְתוֹת הַמַּיִם – ומהם סוגי המקלות שהוא לקח? אומרת התורה: {ל, לו} לְבָנָה לַח וְלוֹז וְעַרְמוֹן;

כותב החיד"א {חומת אנך, ויצא אות י"א} – ויקח לו יעקב מקל לבנה לח ולזו וערמון. אפשר לרמוז 'מקל' ס"ת אברהם יצחק ישראל.

אומר הספר **זבח תודה** – 'לְבָנָה' שצבעו לבן, הוא כנגד אברהם אבינו שהיתה מדתו חסד, ו'לוז' כנגד יעקב אבינו שמדתו אמת.

אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה סט, אות ח} – **{בראשית כח, יט}: וְאוֹלָם לזו, היא לזו שְׁצוּבְעִין בָּהּ אֶת הַתְּכַלֵּת, היא לזו שְׁעֵלָה סִנְחָרִיב וְלֹא בְלָבְלָה, נְבוּכַדְנֶצַּר וְלֹא הִחְרִיבָהּ. היא לזו שְׁלֹא שְׁלַט בָּהּ מֶלֶאךְ הַמְּוֹת מְעוֹלָם, הַזְּקִנִים שְׁבָה מֶה עוֹשִׂין לָהֶם, כִּינּוּן שְׁהֵם זְקִנִים הַרְבֵּה מוֹצִיאִין אוֹתָם חוּץ לְחוּמָהּ וְהֵם מֵתִים. אָמַר רַבִּי אֲבָא בַר כְּהֵנָא, לְמַה נִּקְרָא שְׁמָהּ לזו, כָּל מִי שְׁנִכְנַס בָּהּ הַטְּרִיף מְצוּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים כְּלוּז⁹. וְרַבְּנָן אָמְרִי מַה לזו אֵין לָהּ פֶּה, כִּד לֹא הָיָה אָדָם יְכוֹל לַעֲמֹד עַל פִּתְחָהּ שֶׁל עִיר. אָמַר רַבִּי סִימוֹן לזו הָיָה עוֹמֵד עַל פִּתְחָהּ שֶׁל עִיר. רַבִּי אֲלֵעָזָר בְּשֵׁם רַבִּי פִּנְחָס בַּר חֲמָא אָמַר לזו הָיָה עוֹמֵד עַל פִּתְחָהּ שֶׁל מַעְרָה וְהָיָה לזו חִלּוּל וְהָיָה נִכְנָסִין דְּרָךְ הַלְלוֹת לַמַּעְרָה, דְּרָךְ**

⁸ **ברוך שאמר:** שם העיר מן הסתם כבר הושרש אצל כולם.

⁹ **ברוך שאמר:** פירוש הדבר, כמו שהלזו {שקדיה} ממחר לפרוח, כך תושבי לזו היו ממחרים לקיים מצוות.

¹⁰ **ברוך שאמר:** פירוש, העיר לזו היתה נסתרת מבני האדם כדי שלא יכנסו השקרנים לתוכה.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

לכאורה, לא מובן כלל מה הולך כאן בדברי הזוהר הללו, ומה כוונתם; אף א' ממפרשי הזוהר לא מוצא את ידיו ורגליו! – חוץ ממפרש א', שלקח על עצמו פרויקט אישי – היעב"ץ;

כותב היעב"ץ {סידור בית יעקב} – מעודי הייתי משתאה משתומם על המראה, כשראיתי בספרים מדברים אודות העצם הלז לזו של שדרה, ויש שקראוהו נסכוי שאינו נהנה משום אכילה כי אם מזו הסעודה של מוצאי שבת. ואמרו שממנו בנין גוף האדם ואך הוא לבדו נשאר בקבר אחרי ריקבון עצמות הגוף ... יותר מזה גדלה הפליאה כשלמדתי במדרש הנעלם פי תולדות שנקרא בתואל רמאה ואמרו דהוא רמאה מכל שאר גרמי ... ומי הרואה מאמר זה ולא יפלא ממנו מה ענין שם בתואל, ומה דבר הרמאות ומי"ט אהני ליה לרמאה רמאותיה כולי האי? [ו]צער גדול היה לי ע"ד זה. ובדקתי בספרים – פורש אין להם – ועתה בהיותי עוסק בענין הראוני מן השמים שכל ג' שמות הללו דבר אחד, וכל דברי העצם אחת הן... וזה שנקרא בתואל גימטי 'מת' עם הכולל [340]...

למה התכוון כאן היעב"ץ?

'לוז' בגימ' 43. 'דס' בגימ' 44. יוצא ש'לוז' זה 'כמעט' דס – כמו ש'בתואל' בלי הכולל זה 339 – כמעט 'מת' [340].

ממשך היעב"ץ ואומר – וזה שנקרא בתואל גימטי 'מת' עם הכולל אבל הוא רמאה, כי אעפ"י שנראה כמת בגוף המת כשאר חלקיו, אבל באמת הוא שורש החיים ולכן הוא חסר א' ממספר 'מת' לרמז על זה שאינו מת אמיתי ולהיפך בגוף החיים הוא כמו כן רמאי מפני שלא נרגש בו שום שינוי מכל שאר חלקי הגוף שהם נהנים מאכילה והוא נראה כמרמה אותם במה שבאמת אינו נהנה כלל מהמזון כאילו הוא מת. וזה מחמת מקשיותו ונצחיותו וכן ע"ד זה נקרא לוז, שהוא גימטי 'דס' עם הכולל שממנו חיות האדם, ולכן י' פעמים 'דס' גימטי 'מת' ... וכן זה הוא עיקר חיות האדם (וככה שם העיר שאין אנשיה מתים בה לוז) אמנם נחסר ממנו ג"כ א' במספר להורות על זה כי הוא חי אצל המוח ומת אצל החי, וזהו שקראוהו עוד נסכוי מלשון כי נסך עליכם ה' רוח תרדמה, שנראה כנרדם וני' קום, כי אחרון על עפר יקום ושיג הגוף התחיה על ידו. אמנם הוא נהנה מסעודה שאין בה אכילה גמורה דהיינו סעודת מוצאי שבת שהיא נאכלת על השבע ואין אוכלים אותה אכילה גמורה באופן שאין הנאה מגעת לעצמות האחרים כי אם לזה כי לא לאכילה הוא צריך, רק מכוונת המצוה הוא נהנה, ולא מגשמיות האכילה שאינה נמצאת בכאן, ואינה נעשית כי אם לשם מצוה בלבד.

נמצאנו למדים שהסבה שנקראת עצם הלז גם בשם 'בתואל הרמאי', היא כביכול משום שיש כאן פעמיים רמאות – הא' הוא כשהמת שוכב בקבר ונראה כמת, אבל בעצם אותה עצם הלז חיה, והב' כשהאדם חי העצם נראית כמתה – שלא נהנית משום אכילה, מלבד מסעודה רביעית – ולכן היא נקראת 'בתואל הרמאי'.

בא **הבן איש חי**, ומדבר על ההקפדה שיש להקפיד בסעודה רביעית;

כותב הבן איש חי {ויצא שנה שניה אות כ"ו} – לעולם יסדר אדם שלחנו במוצאי שבת בלחם משנה ואפילו שאינו יכול לאכול אלא רק כזית ללוות השבת ביציאתו וכבר כתבנו לעיל כי להמשכת תוספת קדושת שבת למי החול מבחינת הסעודות עושין סעודה רביעית במוצאי שבת ומכונים בה כדי להמשך אור קדושת שבת לכל סעודות ימי החול וכנ"ל וכמפורש

לומר שע"י מיתתו של אדם מסתלק כל רוח חיונית ולא נשאר בו מאומה, איך המשילו חז"ל שינה למיתה והעריכו בערך חלק אחד מששים כיון שעכ"פ בשעת תרדמת האדם נשאר בו איזה קיסטא דחיותא משא"כ כשהוא מת – מת לגמרי ואין לשינה ומיתה שום ערך בהדי הדדי ואין המשל דומה לנמשל לומר שזה החי עדיין מת אחד מששים ממת לגמרי, אלא ודאי כדאמרן שגם כשהאדם מת נשאר איזה הבל דגרמי שיקום עי"ז לעתיד לבא כשירצה היוצר להעמידו. אמנם החיות הלז הוא חלק קטן מאד לכן שיערו חז"ל שחלק חיונית הקטן הזה הוא אחד מששים שיש חיות באדם הישן וכנגדו השינה הוא אחד מששים שבמיתה ואז שייך השווי ודמיון ביניהם, כלומר שהישן חי ששים חלקים וחלק אחד מת ולהפך במיתה מתים ששים חלקים וחלק א' חי ודברי חז"ל כדרבנות וסודות צפונות. לכן דעת הרשב"א הנ"ל ממה שאתה מחדשנו בכל בוקר, דהיינו שאנו מתעוררים מהשינה עי"ז אנו יודעים שרבה אמונתך להחיות המתים כי כמו כן נשאר רושם חיוני במת כמו עצם לזו.

כותב הבית יוסף {סי' ש' – הלכות שבת} – לעולם יסדר אדם שולחנו במוצאי שבת אפילו אינו צריך אלא לכזית כדי ללוות השבת. בפרק כל כתבי {ק"ט:}, כתוב בשבלי הלקט {סימן ק"ל} משל שמלוין את המלך ביציאתו כשם שמלוין אותו בכניסתו {עי' פסחים קג.} ובסדורים מפרש אבר יש באדם **ונסכוי** שמו ואינו נהנה באכילה אלא במוצאי שבת.

אומר המטה משה {ח"ד סי' תקי"ג, אות כ"ה} – ונראה לי טעמא דמילתא כי ידוע שאותו עצם לזו שמייה והוא עצומו ועיקרו ושרשו, וממנו נתהווה האדם בעצם הטפה. וכאשר ימות האדם העצם ההוא אינו נימוח ולא נפחת, ואילו יכניסו אותו באש אינו נשרף, ברחיים אינו נטחן, בפטיש אינו מתפוצץ. והוא העצם שיש בו קיום נצחי וממנו יחיה האדם לעת התחיה והוא המקבל עונג ועונש אחר מיתת האדם. ועצם הזה שרשו ועיקרו מעצם השמים, ומצאתי לחכם אחד מקובל כי האדם מיסוד השמים מחצר הכבד ולמעלה, ומשם ולמטה מיסוד הארץ ... וכדי לקבוע בלב העם אמונת שכר ועונש ואמונת התחיה אוכלין מעט במוצאי שבת להורות כשם שעצם זה אין לו הנאה כי אם אחר כלות שבעת ימי השבוע. כמו כן יקבל עצם הזה תענוג והנאה מתענוגי עולם הבא אחר כלות ימי שנות האדם שהם שבעים שנה... ובכן כל הזהיר בסעודה זו ומשביע לעצם הזה יזכה שישביע בצחצחות נפשו בתענוגי רב טוב הצפון לצדיקים ולשבוע שמחות אשר עליהם התפלל המשורר תודיענו אורח חיים שובע שמחות את פניך נעימות בימיך נצח.

כותב הזוהר הקדוש {מדרש הנעלם, פ' תולדות} – **רב הונא אמר** ... ואני הייתי בכרפי הים ושמעתי שהיו קוראים לאותו העצם שעל השדרה, אותו שנספך בקבר מכל הגוף - בתואל הרמאי. שאלתי עליו מדוע הוא נקרא כך ואמרו שהוא פראש [דומה] הנחש, שהוא רמאי, ואותו העצם הוא רמאי מכל שאר העצמות.

שלמדנו, אמר רבי שמעון, למה נשאר בקיום אותו העצם יותר מכל שאר העצמות? משום שהוא רמאי, ואינו סובל טעם של המזון של בני האדם כמו שאר העצמות, ומשום כך הוא חזק מכל העצמות, והוא יהיה העקר שהגוף נבנה ממנו. זהו שפתיב בת בתואל הרמאי. ולמדנו, אמר רבי שמעון, הוא רמאי ומעולם רמאי, ויפן יצר הרע שהוא רמאי. זהו שפתיב בת בתואל הרמאי - עצם רמאי.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

עושים סעודה רביעית במוצאי שבת, וכוונתה היא לכוין להמשיך אור קדושת סעודות שבת לכל סעודות ימי החול".

כי קדושת דשבת קבועה וקיימת בו גם בימי החול, שאף עפ"י שהקדושה עצמה ניתקת הרשימו נשאר ... וסעודת מלוה מלכא הוא על דרך סעודת אסרו חג, שהוא לאסור ולקשר קדושת החג להיות יחד עם שאר ימי השנה ובקשר אחד כדי שיהיה בהם שייכות לאותה קדושה שקלטו בחג, וכן השבת עם ימי המעשה (פרי צדיק קדושת שבת סוף מאמר ד).

נמצינו למדים דסעודת מלוה מלכא עניינה בגדר ממוצע¹¹, לקשר ולחבר את ימות החול בקדושת השבת. כדברי האריז"ל (פרע"ח שער השבת פכ"ד): "עייני כוונותינו להמשיך אור תוספות שבת בימי החול, הנה לא יהיה מציאות החול, ולא מציאות של הארת שבת עצמו כי זה אי אפשר להיות, אך יהיה הדבר ממוצע, כי נקח קצת חלק מן הארת יום שבת לימי החול".

ובתורת הנגלה למרן החתם סופר {שבת קנ"ז א}: "טעם סעודת מוצאי שבת נראה, משום דמברכת שבת יתברך כל השבוע ... ואין הברכה חלה על אתה רקניא (זוהר ח"א פח ע"א), לכן יסדר שולחנו במוצאי שבת שיהיה מקום שתחול הברכה עליו, ויהיה עמו קשר יום השבת בכל השבוע בכל מעשה ידיו, ולזה נקראת **מלוה מלכא**, מלוה פירושו מחבר כמו {בראשית כט לד} "הפעם לילה אישי אלי", ופירושו **מחבר המלכה עמו כל השבוע**".

הוי אומר שעל ידי סעודה זו נמשך קדושת השבת שהיא בבחינת חיים, כמו שאומרים (תפלת המוסף) "טועמיה חיים זכו", אל תוך ששת ימי המעשה שהם בבחינת מיתה. זה גם עבודת עצם הלזו בתחיית המתים, להשפיע מן החיות שבה לכל אברי הגוף...

אם נסכם את הדברים – סעודה רביעית, היא המזינה את עצם הלזו – שהיא הממוצע שבין הגוף לנשמה, שנהנית מן הזמן שמהווה ממוצע בין יום חול לשבת – בין העולם הזה לעולם הבא.

כמו שיש לזו בזמן ובגוף, ישנו גם לזו במקום – הוא הכותל המערבי;

כותב מסילות הנביאים – וראה זה פלא בהגהות הרמ"ז והרנ"ש על עץ החיים: כות"ל היינו כ"ו שם הוי' {זוהר ח"ב קט"ז ע"א}, ת"ל עולה כמספר 'צדיק יסוד עולם'. לפי האמור יש בזה ענין נפלא, דשם הוי' ב"ה ובי"ש מורה על היה הוה ויהיה, ענין הנצחיות של כל דבר שבקדושה, כמו כן מדת צדיק יסוד חי עלמין {זוהר רע"מ פנחס רמ"ד ב, ועוד} הוא סוד החיות, שנשאר בכות"ל המערבי לעד ולנצח נצחים.

זו גם בחינתו של אליהו, שכנ"ל הוא בחינת החיות בכללות האנשים כמו שעצם הלזו הוא בגוף האדם, לכן הוא נקרא 'מלאך הברית' דייקא, במדת צדיק יסוד.

בדברי רבינו האר"י ז"ל ויש משתדלים להביא על השולחן לאכל איזה דבר חדש מין פרי או מין מרקחת ומיני מתוק שלא אכלו ממנו בשלש סעודות אותו היום ומעלתה גדולה שמצלת מחבוט הקבר והיא נקראת על שם דוד הע"ה, לכן אומרים קודם נטילה אתקינו סעודתא דמהימנותא דא היא סעודתא דדוד מלכא משיחא ואומרים פיוטים השייכים לדוד הע"ה בתוך הסעודה גם בשביל לימוד ועסק תורה מתוך סעודה זו על כן מנהגנו לומר פתיחת אליהו זכור לטוב עוד הפעם בתוך סעודה זו וגם כי הוא המבשר טוב על מלכות משיח בן דוד שיבא בב"א, ולכך אנחנו אומרים בברכות ההפטרה 'שמחנו ה' אלהינו באליהו הנביא עבדך ובמלכות בית דוד משיחך', ואמרתי בס"ד אליהו מספרו ב"ן ודוד הע"ה מספרו י"ד צירוף שניהם הוא תיבת נדיב וז"ש במשלי י"ט "רבים יחלו פני נדיב וכל הריע לאיש מתן", פירוש: הכל מצפים ומייחלים לראות פני נדיב הם דוד ואליהו ...

וכאן אנחנו מגיעים לימכה בפטיש;

אומר הבן איש חי {שם} – וכתבו המקובלים יש עצם באדם שאינו נהנה משום אכילה אלא רק מן סעודה רביעית דמ"ש ועצם זה נשאר קיים בקבר ואין שולט בו ריקבון והוא נקרא 'נסכו"י וגם נקרא לזו וגם נקרא בתואל, ואמרתי בזה רמז כי שלשה שמות של עצם הנז' הם ר"ת **לב"ן** והם ס"ת שלשת שמות {של יעקב אבינו} שהם: ישראל, יעקב, ישורון. ומזה העצם יבנה הגוף בתחיית המתים וזה יהיה לישראל דוקא הנאמר בהם "ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום".

אם ככה, מובן מדוע יעקב אבינו נמצא בסעודה רביעית – היות והוא נמצא בכל הגי' שמות של עצם הלזו!

בא הספר **עולת שבת**, ומסביר מדוע עצם הלזו נהנית רק מסעודת מלווה מלכא;

כותב העולת שבת – שמעתי בשם אדם גדול אחד על מה דאמרו חכמז"ל: אבר אחד נברא באדם ונסכו"י שמו, ואינו נהנה בשום אכילה שיאכל האדם רק כשיאכל במוצאי שבת ללוות המלכה, והטעם כי כל עצמות האדם נאכלים בקבר חוץ מעצם זה וממנו יחיה בתחיית המתים, והינו משום דכל עצמות קבלו הנאה מאכילת עץ הדעת אבל עצם זה כיון שאינו נהנה משום אכילה רק במוצ"ש לא קיבל שום הנאה מאכילת עץ הדעת שהיה בערב שבת, וע"כ לא נקנסה עליו הגזירה כי עפר אתה ואל עפר תשוב ומתקיים ואינו שב לעפר לעולם.

בא הספר **מסילות הנביאים** {ספר שופטים}, ומביא את דברי חז"ל הקדושים בענין הלזו;

אומר מסילות הנביאים – כנודע מספר יצירה שכללות הבריאה מחולק לשלשה: א) **עולם**, כולל כל המקומות. ב) **שנה**, כולל כל הזמנים. ג) **נפש**, כולל כל נפשות המדברים והחיים. "שכל מה שברא הקב"ה ברא במשקל אחד – בעולם שנה נפש.

על פי הידוע (שער הכוונות שבת דרוש ענין ויהי נועם) בענין העבודה של מוצאי שבת, "להמשיך תוספת קדושת שבת לכל ימי השבוע הבאה עד שבת האחרת ... צריך האדם לכוין כדי שישאר לו איזה תוספת מאותה הקדושה של שבת לימי החול הבאים, ועל ידי כן יכוננו דרכיו אם יתמיד לכוין בהם היטב, ומובטח לו שלא יקטרג בו היצר הרע ולא יחטיא אותו כל אותו השבוע, והכל תלוי כפי תוקף כוונתו בקדושה ובטהרה ... וכנגד המשכת תוספת קדושת שבת לימי החול מבחינת הסעודות אנו

¹¹ **ברוך שאמר**: הממוצע נמצא בין ארבעת היסודות בבריאה של דומם, חי, צומח, מדבר; בין הדומם לצומח יש דבר שנקרא 'אלמוגי'. בין הצומח לחי יש בעל חיים שנקרא 'אדני השדה' שמחובר בטבורו לאדמה. ובין החי למדבר זהו הבעל חיים שנקרא 'קוף'. בנוסף, הממוצע בין הנשמה לגוף, זוהי עצם הלזו! – ולמה? משום שהנשמה לא מתכלה, לעומת הגוף שכן מתכלה, והדבר שקשור לשניהם זוהי עצם הלזו. והממוצע שבין העולם הזה לעולם הבא, הוא מוצאי שבת – שמתוך בין העולם הזה ובין העולם הבא.

אומר הספר **אשיחה בחוקין** – מצינו שאחרי כל השנים שהיה יעקב אצל לבן, ועמד אחר המלחמה עם שרו של עשיו ומה שפגש את עשיו – הגיע שפל ונשפל אל העיר לוז, אשר קרא שמה בית א'ל, ושם נגלה אליו השי"ת וקרא שמו ישראל. היינו שזאת השפלות, המשהו-דמשהו שנתר אחר הכל, היא אשר קמה לתחייה, בסוד {שי"א טו} 'נצח ישראל' וגו'. שהרי רמ"ח אברים לא יכלו עמוד ונרקבו, אך עצם הלז כולה שפלות, וממנה התחייה. כסעודת דוד המלך הבאה במוצ"ש אחר כל השבת, ודוד המלך זועק אין לי מאומה – מלבד מציאות ה' – והוא הלז הקס לתחיית המתים. וכמו"כ השפלות שבכותל המערבי בבחינת {ירמיה לא} ריחל מ'בכה עיל בינה – ר"ת 'מערב', שהיא סוד התחייה ובנין הבית השלישי.

כותב האמרי פנחס {פרשת פנחס} – פנחס זה אליהו – דבחינת אליהו היא בחינה שאין בו שבירה ולכך לא מת, כי המיתה באה משבירת הכלים. ובחינה זו יש בכל דבר בעולם, כותל המערבי שעומד לעולם מבנין שלמה המלך ע"ה, וכן יש מקום הנקרא לוז שאין שם מיתה. ובאדם יש עצם נסכו הנקרא לוז שאין שולט בו הפסד וממנו יהיה תחיית המתים ב"ב. ובעופות יש מין ששמו חול שאינו מת לעולם {ב"ר יט, ה}. וכמדומני שאותו עוף אינו אוכל רק במוצ"ש, לכן אינו מת, שלא נהנה מעץ הדעת שנאכל בערב שבת, כמו עצם לוז שיש לו קיום ג"כ מטען הנ"ל, שאינו נהנה רק מאכילת מוצש"ק. ואומרים שאותו העוף נמצא במדינת זאקסן ביערות והעידו אנשים שאין רואים אותו אוכל, כי במוצ"ש אין מצויין אצלו. ובאנשי העולם יש אליהו שקיים לעולם, שאין בו שבירה, וגם התורה שלו הוא ברור בלא קושיות ואיבעיות, כי הקושיות באים מהשבירה והקליפות, והתירוץ משבר הקליפות, לכך "תיקו" ר"ת תישיב יתרו קושיות ו'איבעיות. וזהו "הנני נותן לו את בריתי שלום" – "ברית" בגימטריא תורה עם הכולל, "שלם" בשלימות בלי קושיות ותירוצים.

נמצאנו למדים, היות ומוצאי שבת קודש הוא הזמן המסמל את הנצח [היות והוא הממוצע בין השבת לימי החול], לכן מזמינים את כל 'הנצחיים' לשולחן אחד – לסעודת מלווה מלכא, ומי הם אותם 'נצחיים'?! – יעקב אבינו שלא מת – מסמל את הלז, דוד מלך ישראל 'חי וקיים', ואת אליהו הנביא שחי וקיים לנצח!

אמר הרה"ק **מרוז'ין זי"ע** – "וישכב במקום שהוא ויחלוס והנה שלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה", סל"ם ראשי תיבות ס'עודת ל'וויית מ'לכה¹².

אומר **רבינו חיים ויטאל זי"ע**, תחיית המתים תתחיל בירושלים, היות והיא נקראת גם 'עיר האמת'.

על כן במהרה יבא אלינו עם משיח בן דוד, לעורר החיות של בית ה' ועם ישראל כפי שנאמר עוד במדרש איכה רבה: "על שאתה מחדשנו בבקרן של מלכיות אנו יודעין שאמונתך רבה לגאלנו"... ומתוק האור לעינים להבין בזה מה שדייקא במוצאי שבת (לזו ב'שנה') מבקשים על הגאולה השלימה בביאת אליהו (לזו ב'נפשי') עם משיח בן דוד.

כה הם דברי הרה"ק מקאריץ זי"ע {אמרי פנחס שער ד' אות נה-נו}: "ומטעם זה נהגו לומר אליהו במוצאי שבת קודש (טור או"ח סוף סימן רצ"ט) ... כי אבר קטן יש באדם נסכו והוא בחינת חיים, כי המיתה בחטא עץ הדעת טוב ורע, ואכילת עץ הדעת היה בערב שבת ואותו האבר אינו נהנה אלא מאכילת מוצאי שבת קודש, על כן הוא מבחינת חיים. ואליהו גם כן מבחינת חיים, כי עלה חי למרום, לכך אומרים אליהו במוצאי שבת קודש".

על פי האמור יובן מה שבית השלישי הוא בזכות יעקב, כדמצינו {פסחים פח א}: "מאי דכתיב {ישעיה ב, ג} 'יהלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלקי יעקב וגו'', אלקי יעקב ולא אלקי אברהם ויצחק? אלא לא כאברהם שכתוב בו הר ... ולא כיצחק שכתוב בו שדה ... אלא כיעקב שקראו בית, שנאמר 'ויקרא את שם המקום ההוא בית אלי', ופירש הבעש"ט {פרשת בלק אות ו}: "לא כאברהם שקראו הר שנאמר {איכה ה, יח} 'הר ציון ששמים', ולא כיצחק שקראו שדה שנאמר {מיכה ג, יב} 'שדה תחרשי', אבל לעתיד לבוא במהרה בימינו יבנה בזכות יעקב שקראו בית".

כי יעקב מדתו אמת כד"א {מיכה ז, כ} "תתן אמת ליעקב", "קושטא קאיי" {שבת קד, א}, {נצח ישראל לא ישקר} "שי"א טו, כט}, סוד הנצחיות והחיות, שלכן 'יעקב אבינו לא מת' {תענית ה, ב}. גם מדתו תפארת {זוהר ח"א קנו ב}, הוא בסוד שם הוי' {שם ח"ג רצו א} שמורה על הנצחיות כנ"ל.

וכתיב {בראשית מז, כח} "ויחי יעקב בארץ מצרים", כי ירידת יעקב למצרים היה הכנה לגלות, שהניח שם הארת הקדושה, והטמין נקי חיות בארץ מצרים (שפת אמת ויחי תרמ"א). ולהידוע {ראה ב"ר טז, ה} דגלות מצרים היא שורש כל הגליות, נמצא שבזה הכין את הדרך לזרעו אחריו בכל מקומות מושבותיהם להחיותם ולשום להם שארית בארץ.

בזה היתה עבודתו של יעקב אבינו שתיקן תפלת ערבית, כששקעה עליו חמה שלא בעונתה, "כי בא השמש דאתכנש מינה ההוא דאיתמר ביה 'כי שמש ומגן ה' אלקים' ואשתארא שכינתא בחשוכא בגלותא" {זו"ח תיקונים סח, ב}, ואז 'ויגע במקום ואין פגיעה אלא תפלה' {ברכות כו, ב}, ששפך כמים לבו נכח פני ה' להמשיך ענין השראת השכינה במערב, אשר משם קיום הנצחיות של בית המקדש – 'בית יעקב'.

יזכנו הקב"ה לגאולה השלימה ולתחיית המתים ב"ב אמן ואמן!!!

¹² "שמעתי מפי איש נאמן ששמע מהרב הצדיק המפורסם רבי ישראל מרוז'ין סל"ם ראשי תיבות ס'עודת ל'וויית מ'לכה, 'מוצב ארצה' שאין העולם נוהרים בזה, אבל 'ראשו מגיע השמימה', כי 'מלאכי אלקים' של שבת 'עולים' אז, 'ויורדים ב"ו' – ר"ת ביום ו' (שו"ת מור ואהלות, אוהל ראשי בשמים, סוף אות יא).

פרשת וישלח - מבמה פוזר יעקב - שנת תשפ"ב.

כְּתַבְתָּ בְּתוֹרַתְךָ (ויקרא כב, כח): וְשׂוֹר אוֹ שֶׁה אַתּוֹ וְאַתּוֹ בְּנֵו לֹא תִשְׁחַטּוּ בְיוֹם אֶחָד, אִם יָבֹא רֶשַׁע זֶה וַיֵּאבֵד אֶת בְּנֵי וְאַתּוֹ אִמָּם כְּאַחַת, סֵפֶר תּוֹרָה שְׁאַתָּה עֲתִיד לִתֵּן עַל הַר סִינַי מִי יִקְרָא בּוֹ, בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ הַצִּילֵנִי נָא מִיָּדוֹ שְׁלֹא יָבֹא וַיִּפְנֵי אִם עַל בְּנֵים, שְׁנֵאמֹר (בראשית לב, יב): הַצִּילֵנִי נָא.

כותב הספר פנינים יקרים [לרב ניימאן] - **ברש"י** "ויצר לו - שמא יהרוג את אחרים". שמעתי דהכוונה דהצר לו ליעקב שיהרוג את עשו שיצא ממנו ר' מאיר כדאיתא בגיטין דף נ"ו גבי נירון קיסר דאיגיייר נפיק מיניה ר' מאיר, ואיתא בהוריות דף י"ג דאסיקו ליה שם אחרים כדאמרין מאן אחרים? ר' מאיר. וכן משה רבינו ע"ה דרז"ל "וירא כי אין איש עתיד ליצא ממנו" וז"ש רש"י ז"ל "ויצר לו שמא יהרוג את אחרים" היינו את ר"מ דעתיד לצאת ממנו.

מפרשים אחרים אומרים, שמא הוא יהרוג את עשו ואז יצחק אביו יכעס עליו מאד - ולמה? כי נאמר בפרשת תולדות: {כה, כח} **וַיֶּאֱהָב יַצְחָק אֶת עֵשָׂו כִּי צִיד בְּפִי, וְלִכֵּן הוּא פָחַד** מאד מהקפידה של יצחק.

דעה נוספת, אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה ע, אות ב} - **אָמַר כָּל הַשָּׁנִים הִלְלוּ יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, תֹּאמְרוּ שֶׁהוּא בָּא עָלֵינוּ מִכַּח שִׁיבַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כָּל הַשָּׁנִים הִלְלוּ הוּא יוֹשֵׁב וּמִכַּבֵּד אֶת הַזֵּרוֹת, תֹּאמְרוּ שֶׁהוּא בָּא עָלֵינוּ מִכַּח כְּבוֹד אָב וְאִם, שֶׁהָרִי כָּדָם אָמַר (בראשית כז, מא): יִקְרְבוּ יָמֵי אַבְל אָבִי, תֹּאמְרוּ שֶׁמַּת אוֹתוֹ יָקֹן וְבָא עָלֵינוּ הַרְגָנִי.**

אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה סה, אות טז} - **אָמַר רַבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל כָּל יָמֵי הַיִּיְתִי מִשְׁמַשׁ אֶת אָבִי וְלֹא שְׁמִשְׁתִּי אוֹתוֹ אֶחָד מִמֵּאָה שְׁמִשְׁתִּי עֵשָׂו אֶת אָבִי, אֲנִי בְּשִׁעָה שְׁהִיְתִי מִשְׁמַשׁ אֶת אָבִי הַיִּיְתִי מִשְׁמַשׁוֹ בְּבָגְדִים מְלֻכְלָכִין, וּבְשִׁעָה שְׁהִיְתִי יוֹצֵא לְדָרְךָ הַיִּיְתִי יוֹצֵא בְּבָגְדִים נְקִיִּים, אַבְל עֵשָׂו בְּשִׁעָה שְׁהִיָּה מִשְׁמַשׁ אֶת אָבִי לֹא הָיָה מִשְׁמַשׁוֹ אֶלָּא בְּבָגְדֵי מְלָכוֹת, אָמַר אֵין כְּבוֹדוֹ שֶׁל אָבִי לְהִיָּת מִשְׁמַשׁוֹ אֶלָּא בְּבָגְדֵי מְלָכוֹת, הִדָּא הוּא דְכָתִיב: אֲשֶׁר אֶתָּה בְּבִית, כְּמָה נְשִׁים הָיוּ לוֹ וְאַתָּה אֶמְרָתָּ אֲשֶׁר אֶתָּה בְּבִית, אֶלָּא דְהוּא יָדַע מֵאֵי עוֹבְדֵי הַזֵּן.**

א"כ פחד יעקב אבינו מהמצוות שהיו לעשו ולא מהכוח שלו. וכך היה גם משה רבינו ע"ה, שפחד מעוג מלך הבשן לא בגלל גודלו, אלא הוא פחד מהזכויות שהיו לו¹⁴.

כותב הכלי יקר - **ויירא יעקב מאד ויצר לו**. ביראה זו יצאו כל המפרשים ללקוט ולא מצאו טעם נכון למה זה ועל מה זה היה מתירא, אחר שהבטיחו הקב"ה פעמיים לשמרו, פעם ראשון במראה הסולם נאמר ושמרתיו בכל אשר תלך, פעם שני בהיותו בבית לבן נאמר שוב אל ארץ מולדתך ואחיה עמך, ומה שפירשו שהיה ירא פן יגרם החטא ימאן השכל לקבל דעת זה, כי זה שמונה ימים שנאמר לו בבית לבן שוב אל ארץ מולדתך, וכי יעלה על הדעת לומר שביני ביני נתקלקל וחטא חטאה גדולה שגרמה לו לבטל יעוד זה. ומהרי"א נתחבט מאד בקושיא זו.

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת וישלח. בתחילת הפרשה, עוסקת התורה במפגש של יעקב אבינו עם עשו - לאחר 34 שנים יעקב ועשו קיבלו את הברכות כשהיו בני 63. לאחר מכן נטמן יעקב בישיבת שם ועבר למשך 14 שנה, ולאחר מכן הלך לחרן ושהה שם 20 שנה. בחלוף 34 שנים, חוזר יעקב לארץ ישראל ושמעו שעשו נמצא בדרכו אליו - האם יעקב הוא זה ששיגר את הדורונות וזה גרם לכך שעשו התעורר להילחם כנגדו - אליבא לדברי מדרש א', או אליבא למדרש ב', מי שעורר את המלחמה הזאת היה דוקא לבן ששלח שליחים לעשו ואמר לו לצאת ולהילחם מול יעקב אבינו.

אומרת התורה: {לב, ד} **וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לִפְנֵי אֵל עֵשָׂו אָחִיו אֶרְצָה שְׁעִיר שְׂדֵה אֲדוֹם: {ה} וַיֵּצֵא אֹתָם לֵאמֹר כֹּה תֹאמְרוּן לְאֲדֹנָי לַעֲשׂו כֹּה אָמַר עַבְדְּךָ יַעֲקֹב עִם לֶבֶן גִּרְתִּי וְאַחֲרַי עַד עֵתָה: {ו} וַיְהִי לִי שׂוֹר וְחִמּוֹר צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה וְאֶשְׁלָחָה לְהַגִּיד לְאֲדֹנָי לְמַצֵּא חֵן בְּעֵינֶיךָ: {ז} וַיֵּשְׁבוּ הַמַּלְאָכִים אֶל יַעֲקֹב לֵאמֹר בָּאנוּ אֵל אָחִיךָ אֶל עֵשָׂו וְגַם הִלְךְ לְקִרְיַתְךָ וְאַרְבַּע מְאוֹת אִישׁ עִמּוֹ: {ח} וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֵר לוֹ וַיַּחַץ אֶת הָעֵם אֲשֶׁר אִתּוֹ וְאֶת הַצֹּאן וְאֶת הַבָּקָר וְהַגְּמָלִים לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת;**

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה ע, אות ב} - **אָמַר יַעֲקֹב: אִם הוּא מִתְגַּבֵּר עָלַי, הוֹרְגֵנִי, וְאִם אֲנִי מִתְגַּבֵּר עָלָיו אֲנִי הוֹרְגוֹ, הִדָּא הוּא וַיִּירָא שְׁלֹא יִהְרַג וַיֵּצֵר לוֹ שְׁלֹא יִהְרַג אֶת הָאֲחֵרִים.**

אומר רש"י [ד"ה יוהיה המחנה הנשאר לפלטה] - התקין עצמו לשלשה דברים לדורון, לתפלה ולמלחמה. לדורון להלן (פסוק כא) ותעבור המנחה על פניו. לתפלה (פסוק ט) אלהי אבי אברהם. למלחמה והיה המחנה הנשאר לפלטה.

לאחר המפגש עם עשו, יעקב אבינו הולך לגור בסוכות וחי שם י"ח חודשים¹⁵. לאחר מכן יעקב אבינו מגיע לשכם, ושם נלקחת דינה בתו. לאחר מכן נהרגים תושבי שכם ע"י שמעון ולוי. בדרך חזרה עובר יעקב אבינו בבית אל, ומבית אל בדרכו לחברון, נפטרת רחל אמנו ושם נולד בנימין. מאוחר יותר עוסקת התורה בפטירתו של יצחק אבינו, ובסיום הפרשה עוסקת התורה במשפחתו המורחבת של עשו, ובסוף הפרשה עוסקת התורה בשמונה מלכים שמלכו באדום - "לִפְנֵי מֶלֶךְ מֶלֶךְ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל".

נעסוק היום בנושא שמהווה יצר מרכזי בכל הפרשה, וכדי להבין אותו נצטרך להבין תחילה כמה וכמה דברים:

יעקב אבינו מפחד מאד מהמלחמה מול עשו, שנאמר **וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֵר לוֹ** - והשאלה שנשאלת היא, ממה בדיוק הוא מפחד?! והרי נגלה אליו הקב"ה כמה ימים קודם לכן, ואמר לו {לא, ג} **שׁוּב אֵל אֶרֶץ אֲבוֹתֶיךָ וּלְמוֹלַדְתְּךָ וְאָחִיָּה עִמָּךְ, וְגַם כְּשִׁיצֵא מִהָר הַמְּרוֹרִיָּה בְּדַרְכּוֹ לְחָרָן, הַבְּטִיחַ לוֹ הַקְּב"ה - {כח, טו} וְהָיָה אֲנִי עִמָּךְ וְשִׁמְרַתֶיךָ כְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ וְהַשְׁבַּתֶיךָ אֶל הָאֲדָמָה הַזֹּאת כִּי לֹא אֶעֱזָבְךָ עַד אֲשֶׁר אֵשֵׁר אֶת אֲשֶׁר תֵּלֵךְ - יֵשׁ לּוֹ הַבְּטָחָה מְפֹרֶשֶׁת שֶׁהַקְּב"ה לֹא יַעֲזֹב אוֹתוֹ, אִזּוֹ מִמָּה הוּא כִּי כִּפְחָד?!**

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה ע, אות יג} - **וַיִּאמֶר אִם יָבֹא עֵשָׂו אֶל הַמַּחֲנֶה הָאֶחָת וְהִכְהוּ (בראשית לב, ט), בְּאוֹתָהּ שְׁעָה אָמַר אָבִינוּ יַעֲקֹב לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם,**

¹⁴ **ברוך שאמר** : שבא ובישר לאברהם שלוט נלקח בשבי, ובזכותו ניצל לוט ויצאה ממנו כל שושלת המשיח.

¹⁵ **ברוך שאמר** : אליבא דהרמב"ן, סוכות לא היה בארץ ישראל.

ברוך שאמר
משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

ידע יעקב שהוא מזומן לברכה ואמר אין זה ראוי להניחו כאן, והוא השמן שנמשחו ממנו המשכן וכל כליו והמזבח ואהרן ובניו והמלכים ועדיין כולו קיים, כמו שאמרו חז"ל: זה לי לדורותיכם, והוא כד השמן של הצרפית שאמר לה אליהו כד השמן לא תכלה, והוא אסוך שמן של אשת עובדיה הנביא, כשראה יעקב שכל כך נסים עתיד להיות בו, סיכן עצמו והביאו, כן מצאתי.

בא הברכת שמואל, מביא את דברי הש"ך ומוסיף על דבריו;

כותב הברכת שמואל {פרשת מקץ} – והנה פשוט הוא בעיני שגם אותו הפך נתגלה ג"כ לבני חשמונאי שהיה חתום בחותמו של כהן גדול, של אהרן הכהן, דכתוב בו "זה לי לדורותיכם" – לעולם הבא, ובו הדליקו שמונה ימים לפי צרכם ... והמותר נגנו לעולם הבא.

אומרת הגמרא {מסכת חולין צא, א} – על הפסי' {בראשית לב, כה} ויִתֵּר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר; **דאמר ר' יהושע ב"ל**: מלמד שהעלו אבק מרגלותם עד כסא הכבוד.

ומתי היה אותו מאבק?

ישנו פיוט שנוהגים לומר בני עדות אשכנז בליל הסדר – **ויבְּכַן וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה**; שם אומר הפייטן: **"אָז רַב נְסִים הַפְּלֵאָתָה בַּלַּיְלָה, בְּרֵאשׁ אֲשֶׁמּוֹרוֹת זֶה הַלַּיְלָה, גַּר צֶדֶק נִצְחָתוֹ כִּנְחָלֶק לוֹ לַיְלָה, וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה"** – משמע, שאותו מאבק היה בליל הסדר.

כדברים האלה, אומר הרוקח – ויותר יעקב לבדו, מודיענו עד עתה היו המלאכים עמו והיה מתירא מעשו והלכו ממנו להפחיד עשו. אמר מלאך של עשו עד שאין המלאכים עמו אלך להזיקו והיה ליל שימורים ליל המשומר מן המזיקים...

בא הזוהר הקדוש ואומר, שאדם שאוכל בתשעה באב, כאילו אכל את גיד הנשה;

כותב הזוהר הקדוש {פרשת וישלח ק"ע, ע"ב} – **ואמאי אקרי גיד הנשה** ולמה נקרא גיד הנשה? **כלומר גיד דאיהו מנשה לבני נשא לפולחנא דמאריהון** כלומר, גיד שהוא משכיח את בני האדם מעבודת רבונם, **ותמן הוא יצר הרע רביע** ושם רובץ היצר הרע. **כיון דאתדבק עם יעקב לא אשכח אתר דיכיל לאתגברא עליה דיעקב** כיון שנדבק עם יעקב, לא מצא מקום שיכול להתגבר על יעקב, **בגין דכל שייפי גופא סייעי ליעקב** משום שכל איברי הגוף סייעו ליעקב, **וכלהו הוו תקיפין ולא הוו בהון חולשא** וכלם היו חזקים ולא היתה בהם חלשה, **מה עבד מה עשה? ויגע בכף ירכו בגיד הנשה, בזיניה ביצר הרע דאיהו זיניה ואתריה** במינו של יצר הרע שהוא מינו למקומו, **ומתמן אתי יצר הרע על בני נשא**, ומשם בא יצר הרע על בני האדם. **ובגין כך אמרה אורייתא לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה** ולכן אמרה תורה לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה. **כמה דאמרו חברייא, בשייפין דבר נש דרמיז לעילא אי טב, ואי ביש, ביש** כמו שאמרו החברים באיברי האדם שרמוז למעלה, **אם טוב טוב, ואם רע רע. ובגין כך כל שייפא מתקיף שייפא** ולכן כל איבר מחזק איבר. **ודאי גיד הנשה מתקיף ליצר הרע דהוא זיניה** ודאי גיד הנשה מחזק את יצר הרע שהוא מינו, **ובני ישראל לא יאכלו ליה, דלאו אינון מסטריה ומזיניה** ובני ישראל לא יאכלו אותו, שאינם מצדו וממינו. **אבל עמין עובדי עבודה זרה, יאכלו ליה, דאיהו מסטרא ומזינא דמלאכא דלהון דאיהו סמא"ל** אבל עמים עובדי עבודה זרה יאכלו אותו, שהוא מצד וממין המלאך שלהם, שהוא סמא"ל בגין לתקפא

והקרב אלי לומר בהיתר ספק זה, על דרך שאמרו רז"ל (סוטה מא:): אר"א כל המחניף לחבירו לסוף נופל בידו כו', וכמו כן כאן יעקב הרגיש בעצמו שחטא בזה שהחניף לרשע ואמר כה אמר עבדך יעקב, וכן תפשו רז"ל על יעקב כדמסיק (כאן בבר"ר עה.ב) עשו לדרכו הוא הולך כו' ויעקב עשה קודש חול וקרא לעשו אדוני מצד החנופה שהחניף לרשע, על כן היה מתירא כי ידע יעקב שכך היא המדה שכל המחניף לרשע לסוף נופל בידו על כן נאמר וירא יעקב, ולפי שיעקב בלי ספק היו בידו זכויות כל כך הרבה שיהיו מכריעות על עון זה, מ"מ היה צר לו שינכו לו מזכויותיו על ידי שיצילהו מעשו אחיו, לכך נאמר ויצר לו.

וכך גם אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה עה, אות ג} – **וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב (בראשית לב, ד), רַב הוֹנָא פִּתַּח (משלי כו, יז): מַחֲזִיק בְּאֲזְנֵי כָלֵב עֹבֵר מִתְּעַבֵּר עַל רֵיב לֹא לוֹ, שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָן אָמַר מִשָּׁל לְאֲרָכִי לִיסֻטִים שְׁהִיהָ יִשְׁוֹן¹⁵ בְּפִרְשַׁת דְּרָכִים עֹבֵר חֹד וּשְׂרֵי מַעִיר לִיה, אָמַר לִיה קוּם לָךְ דְּבִישָׁא שְׂכִיחַ הַכָּא, קָם וּשְׂרֵי מַקְפַּח בִּיה, אָמַר לִיה נִיעַר בִּישָׁא, אָמַר לִיה דְּמִיךְ הָוָה וְעוֹרְתִינָה, כִּךְ אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לְדַרְכּוֹ הִיה מְהֵלָךְ וְאַתָּה מִשָּׁלַח אֲצִלוֹ וְאוֹמַר לוֹ בְּהַכְנָעָה כַּה אָמַר עֲבָדְךָ יַעֲקֹב.**

יש אומרים, שהפחד שלו היה עצם זה שהוא פחד – אם הקב"ה אומר לך ללכת, מה פתאום אתה מפחד!?

לאחר הדברים האלה, הייתי רוצה לעבור לכיוון אחר לגמרי:

יעקב אבינו מעביר את כל משפחתו את מעבר יבוק, ולאחר מכן מגיע אדם ונאבק איתו – {לב, כה} **וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר** – ובחז"ל יש מחלוקת מי זה היה, האם זה היה שרו של עשו, או לשיטת התרגום **יונתן בן עוזיאל** זה היה מיכאל המלאך? – אנחנו נלך על השיטה שזה היה שרו של עשו;

אומרת התורה: {לב, כה} **וַיִּתֵּר יַעֲקֹב לְבָדוֹ** וגו' – מה קרה שהוא נישאר לבד?

אומר רש"י – **ויותר יעקב**. שכח פכים קטנים וחזר עליהם.

אומרת הגמרא {מסכת חולין צא, א} – {בראשית לב-כה} **ויותר יעקב לבדו**. אמר רבי אלעזר: **שנסתייר על פכין קטנים, מכאן לצדיקים שחביב עליהם ממונם יותר מגופם וכל כך למה? לפי שאין פושטין ידיהן בגזל**.

וקשה, גם אם חביב עליו ממונו, בשביל מה לחזור בחזרה דוקא עכשיו!?

כותב רבינו בחיי – כדי שלא יסתכנו הבנים הקטנים בדרך אם לא ישתו, ולכך שם עצמו בסכנה לחזור.

פירוש הדבר, פכין קטנים אלו הבקבוקי תינוקות – למרות שהם לא עולים הרבה, אבל בלעדיהם כל השכונה תדע שהם חסרים¹⁶ ☺

אומר השפתי כהן [מגורי האר"י הקדוש] – **ויותר יעקב לבדו**. אז"ל: אל תקרי לבדו אלא לכדו, מאין בא לו זה הכד? כשיעקב שם האבנים מראשותיו והשכים בבקר ומצאן אבן אחת ונתבצר לו כד של שמן ויצק על ראשה וחזר הכד ונתמלא, אז

¹⁵ **ברוך שאמר**: גם הם צריכים לישון קצת שילא בשעות העבודה'.

¹⁶ **ברוך שאמר**: ועדיין קשה, כי הילד הקטן ביותר של יעקב אבינו היה בן 6 באותו הזמן (יוסף), אז בשביל מה היה צורך בבקבוקי תינוקות?! חשבתי לומר, שאולי ליעקב אבינו כבר היו נכדים מא' השבטים ובשבילם היה צורך בבקבוקים.

ברוך שאמר

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

של היר"ד הרמוז לכסא, שם נגע וניאר מקדשו ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו.

אומר הנביא: {ירמיהו יד, כא} **אל תנאץ למען שמך אל תנבל כסא כבודך וגו'.**

אומר רש"י – **כסא כבודך**. בה"מ, ומדרש אגדה ישראל החקוקים בכסא כבודך.

כותב המהר"י קרא – **אל תנבל**. ירושלים שנקרא כסא כבוד, שנאמר כסא כבוד מרום מראשון.

כותב הזוהר הקדוש {וישלח, ק"ע ע"ב} – **ויש באדם שלש מאות ששים וחמשה גידים, וכנגדם שלש מאות ששים וחמש מצוות שלא נתנו להעשות וכנגד שלש מאות ששים וחמשה ימות השנה, והרי תשעה באב אחד מהם, שהוא כנגד סמא"ל, שהוא אחד מאותם שלש מאות ששים וחמשה מלאכים [ימים], ולכן אמרה תורה לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה, א"ת לרבות תשעה באב שלא אוכלים בו ולא שותים.**¹⁸

אומר השל"ה הקדוש {תענית אות ס'} – ומצאתי בספר העקידה פרשת וישלח {עקידת יצחק שער כ"ו אות י"ב} שהוסיף על דברי הזוהר, וכתב זה לשונו: בכתוב הזה {אֶת גִּיד} נרמזו ארבעה צומות השנה אשר נמשכו אלינו מצד קעקוע הכף הזה, ומלת 'הנשה' כמו הפוך 'השנה', כלומר, על כן לא יאכלו בני ישראל 'את גיד הנשה'. ג' - ג' בתשרי; י' - י' בטבת; ג' - ג' עולה י"ז - י"ז בתמוז; 'את', לרבות תשעה באב¹⁹, והם ארבעה צומות, עכ"ל.

יוצא א"כ שהמלחמה של יעקב עם המלאך נסובה סביב בית המקדש.

אם אלה הדברים, נוכל להתקדם לשלב הבא:

כאשר רואה עשו את יעקב אבינו, אומרת התורה: {לג, ד} **וירץ עשו לקראתו ויחבקו ויפל על צוארו וישקהו ויבנו;**

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה עח, אות ט} – **וירץ עשו לקראתו וישקהו (בראשית לג, ד), נקוד עליו, אמר רבי שמעון בן אלעזר בכל מקום שאתה מוצא הפתב רבה על הנקדה אתה דורש את הפתב, הנקדה רבה על הפתב אתה דורש את הנקדה, כן לא כתב רבה על הנקדה ולא נקדה רבה על הפתב אלא מלמד שנכמרו רחמיו באותה השעה ונשקו בכל לבו. אמר לו רבי ינאי אם פן למה נקוד עליו, אלא מלמד שלא בא לנשקו אלא לנשכו, ונעשה צוארו של אבינו יעקב של שיש וקהו שניו של אותו רשע, ומה תלמוד לומר ויבכו, אלא זה בוכה על צוארו וזה בוכה על שניו. רבי אבהו בשם רבי יוחנן מיייתי לה מן הכא (שיר השירים ז, ה): צוארך כמגדל השן וגו'.**

אומרים תז"ל {פרקי דרבי אליעזר, פרק ל"ז} – **כשעבר יעקב לבוא בארץ כנען, בא אליו עשו מהר שער בזעף אף וזמם להרוגו, שנאמר {תהלים לז, יב} זומם רשע לצדיק וחורק עליו שניו. אמר עשו איני הורג את יעקב אחי בחיציים ובקשת, אלא בפי אני הורגו ומוצץ את דמו, שנאמר {בראשית לג, ד} וירץ עשו**

¹⁸ השפת אמת מוסיף – ויום חג השבועות, מכוון כנגד האיסור "לא תבשל גדי בחלב אמו", ולכן נוהגים לאכול מאכלי חלב.
¹⁹ 'את', ראשי תיבות: **ת**שעה **א**יב. ומה שהקדים במילת 'את', אב – לתשעה, לרמז לנו משנכנס אב ממעטין בשמחה (תענית כו, ב), ומתחיל האבילות מן אב עד תשעה, וקל להבין.

לבהון כדי לחזק לבם. **בגין דאית בבר נש רמ"ח שייפין לקבל רמ"ח פקודין דאורייתא דאינון למעבד אתיהבו משום שיש באדם מאתיים ארבעים ושמונה איברים כנגד מאתיים ארבעים ושמונה מצוות התורה שהם נתנו להעשות, ולקבל רמ"ח מלאכין דאתלבשת בהון שכיתא ושמא דלהון כשמא דמאריהון וכנגד מאתיים ארבעים ושמונה מלאכים שהתלבשה בהם שכיתה והשם שלהם כשם רבונם. ואית בבר נש שס"ה גידין ולקבלהון שס"ה פקודין דלאו אינון אתיהבו למעבד ולקבל שס"ה יומי שתא ויש באדם שלש מאות ששים וחמשה גידים, וכנגדם שלש מאות ששים וחמש מצוות שלא נתנו להעשות וכנגד שלש מאות ששים וחמשה ימות השנה, והא תשעה באב חד מנהון דאיהו לקבל סמא"ל והרי תשעה באב אחד מהם, שהוא כנגד סמא"ל, דאיהו חד מאינון שס"ה מלאכין (נ"א יומין) שהוא אחד מאותם שלש מאות ששים וחמשה מלאכים [ימים], ובגין כך אמרה אורייתא לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה ולכן אמרה תורה לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה. א"ת, לאסגאה תשעה באב דלא אכלין ביה ולא שתין א"ת לרבות תשעה באב שלא אוכלים בו ולא שותים. ובגין כך חזא קודשא בריך הוא כלא ונרמזו בהון רמז ליעקב ולכן ראה הקדוש ברוך הוא הכל, ונרמזו בהם רמז ליעקב, ויאבק איש עמו, בכל יומי שתא ובכל שייפין דיעקב בכל ימות השנה ובכל איברי יעקב ולא אשכח בר ההוא גיד הנשה ולא נמצא פרט לאותו גיד הנשה, מיד תשש חיליה דיעקב מיד תשש כוחו של יעקב, וביומי שתא אשכח יום תשעה באב דביה דאתתקף ואתגזר דינא עלנא ואתחרב בי מקדשא ובימות השנה מצא יום תשעה באב שבו התחזק ונגזר דין עלינו ונחרב בית המקדש, וכל מאן דאכיל בתשעה באב כאילו אכיל גיד הנשה וכל מי שאוכל בתשעה באב כאילו אכל את גיד הנשה.**

כותב החתם סופר {פרשת דברים, דרשה לז' באב שנת תקפ"פ} – ויעקב ברח מלבן ערב ראש חודש אב, ואחר ז' ימים השיגו לבן – הוא ו' אב. ובלילה נגהי ז' אב בא מלאך אל לבן בחלום, וביום ז' באב כרתו ברית יעקב עם לבן זה עם זה, ונענש יעקב כמ"ש רמב"ן פ"ר וישלח {לב, יג} שמשום זה ויירא ויצר לו על שכרת ברית עם לבן, ובו ביום ז' אב גרם יעקב שנכתבו בתורה ב' תיבות בארמית "יגר שְהִדְוִתָּא", והכניס קצת קליפה לקדושה, ע"כ בו נכנסו גוים להיכל הקליפה למקום קדוש¹⁷, וישכם בבוקר – ח' אב ושלח מלאכים ויירא וייצר וילך שם בליל ט' באב, ויתאבק עם המלאך וביום ט' באב השתחוה ז' השתחויות לעשו ושוב נישקו והשלים עמו, תם עונך בת ציון פקד עונך בת אדום {איכה ד, כב} ואותו יום ט' באב יען הוא יום תקיעת כף ירך יעקב ע"כ הצליח מעשה שטן ששמעו אל המרגלים והתלווננו ואמרו: "נתנה ראש ונשובה מצרימה" וכו'.

אומרים תז"ל {מדרש הגדול} – **השתחוה יעקב לעשו שבע, וכנגדן נטל ממנו שבע ואלו הן: אהל מועד, גלגל, שילה, נוב, גבעון, בית ראשון, בית שני.**

כותב סדר הדורות {ב' אלפים ר"ה} – **אותו היום שנתגשש המלאך עם יעקב אבינו ע"ה היה בתשעה באב לכן שלט בו הסי"מ ויגע בכף ירכו (רש"ל פ"ר וישלח – בשם המקובלים).**

אומר החתם סופר {פרשת וישלח} – **וזהו שהעלו אבק עד כסא הכבוד שהוא בהמ"ק כסא כבוד מקום מקדשינו מקום מראשון, וזהו יר"ך ר"ת י"ם ר'קיע כ"סא ויגע בכף ירכו בכ"ף**

¹⁷ וראיה לכך מדברי הגמרא {תענית כט, א} – מתי נכנסו הנכרים לתוך בית המקדש? בשבעה באב נכנסו נכרים להיכל, ואכלו וקלקלו בו שביעי שמיני ותשעי באב סמוך לחשכה הציתו בו את האור והיה דולק והולך כל היום כולו בטי' באב.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

יעקב אבינו נערך למלחמה – {לב, ט} **וַיֹּאמֶר אִם יָבֹא עִשָׂו אֶל המַחְנֶה הָאֶחָד וְהָיָה וְהָיָה הַמַּחְנֶה הַנֶּשְׂאָר לַפְּלִיטָה ;**

הלך יעקב אבינו, וחילק בין הקבוצה הראשונה לשנייה מרחק של יום הליכה – ולמה? אמר יעקב: "אמא שלי אמרה לי, שביום שאמות – ימות גם עשו²⁰. לכן אם ארחיק אותו מרחק יום אחד ממני, אם אמות – באותו יום גם הוא ימות, ואז ממילא ישאר מחנה א' לפליטה"²¹.

אומרת התורה: {לג, ב} **וַיִּשָּׂם אֶת הַשְּׂפָחוֹת וְאֵת יַלְדֵיהֶן רִאשֹׁנָה וְאֵת לָאָה וַיַּלְדֶיהָ אַחֲרָיִים וְאֵת רַחֵל וְאֵת יוֹסֵף אַחֲרָיִים :** {ג} **וְהוּא עֶבֶר לַפְּנֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שָׂבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אַחֲיוּ.**

נשאלת השאלה – ולמה עשה יעקב את כל הסדר הזה – למה היה צריך להציב את האמהות על יד הילדים? בשביל מה עשו צריך לדעת כמה כל אמא ילדה?!

הזרע ברוך דן בהרחבה מה מונח בסדר הזה. דבר א' נוכל לשים לב, שיעקב אבינו ניסה לתפעל מדה שנקראת 'אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד', לכן את הנשים הוא שם לפני הילדים – זה מה שנקרא "אתו ואת בנו". אבל לאחר שסידר אותם יעקב בסדר הזה, נעמד יוסף לפני רחל – ולמה? מסביר **הזרע ברוך**, כדי שלא יחשבו שהאיסור של "אתו ואת בנו" זה רק אם אתה שוחט את האמא ואח"כ את הבן. כי הגמרא בחולין²² אומרת, שגם אם אתה שוחט קודם את הבן ואח"כ את האמא, אתה עובר ג"כ על האיסור של "לא תשחטו ביום אחד". לכן נעמד יוסף לפני רחל, ללמדנו שהאיסור חל בשני הצדדים – גם אם האמא נשחטת לפני הבן, וגם אם הבן נשחט לפני האמא.

חשבת לומר ע"פ דבריו דבר נפלא ;

אומרת התורה בפרשת אמור: {ויקרא כב, כח} **וְשׂוֹר אוֹ שָׂה אֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחַטּוּ בַיּוֹם אֶחָד ;** יוסף הצדיק נקרא 'שור', שנאמר: {לג, יז} **בְּכֹר שׂוֹרוֹ הָדָר לוֹ וְקָרְנֵי רָאִם קָרְנָיו וְגו' וְלֹכֵן הוּא שֵׁם אֶת עֲצָמוֹ לַפְּנֵי רַחֵל, הוּיֹת וּבִפְסוּק הַשׁוֹר נֹאמֵר רֹאשׁוֹן.**

בא רש"י הקדוש ומעתיק את דברי המדרש – למה נעמד יוסף לפני רחל ;

אומר רש"י – **נגש יוסף ורחל**. בכלן האמהות נגשות לפני הבנים, אבל ברחל יוסף נגש לפניה, אמר אמי יפת תאר, שמא יתלה בה עיניו אותו רשע, אעמד כנגדה ואעכבנו מלהסתכל בה, מכאן זכה יוסף לברכת (מט כב) עלי עין.

בא המדרש הגדול ואומר פירוש אחר לגמרי ;

אומר המדרש הגדול – **ואחר נגש יוסף ורחל**. כיון שקרב עשו דחק יוסף את אמו ועמד לפניה. אמר שמא תתירא ותפיל. שהיתה מעוברת בבנימין. אמר לו הקב"ה ליוסף: אתה דחית

לְקִרְאָתוֹ וַיַּחֲבֹקְהוּ וַיַּפֵּל עַל צְוָאָרוֹ וַיִּשְׁקֶהוּ וַיִּבְכּוּ. אַל תְּהִי קוֹרֵא וַיִּשְׁקֶהוּ אֱלֹא וַיִּשְׁקֶהוּ.

ולמה הוא רצה להורגו ע"י נשיכה דוקא – וכי חסרות דרכים אחרות להרוג בנאדם?!

אומר הולא עוד אלא – נראה שהטעם שרצה להורגו בפיו על ידי נשיכה, מדה כנגד מדה שלקח הבכורה והברכות בדבר אכילה הבא אל פיו של אדם, והוא על דרך בלעם הרשע כי אין כחו אלא בפיו, וזהו מה שדייק המאמר לומר 'אלא בפיו', ואתי שפיר.

חשבת לתרץ ולומר, ע"פ ברכת יצחק לעשו, שם נאמר {כו, מ} **וְעַל חֶרֶבֶד תַּחֲיֶיהָ וְאֵת אַחִיזַב תַּעֲבֹד וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תִּרְדּוּ וּפְרַקְתֶּם עַל מַעַל צְוָאָרְךָ** – יכול להיות לומר שהוא חשב שהוא קיבל אחיזה ביצוארי של עם ישראל, בזמן שהם יחטאו – ולכן רצה לנשך אותו דוקא בצוארו.

ממשיך הפרקי דרבי אליעזר – **ונעשה צוארו של יעקב כעצם השן, ועליו הכתוב אומר** {שיר-השירים ז, ה} **צְוָאָרְךָ כַּמַּגְדָּל הַשֵּׁן, וְקֵהוּ שִׁנָּיו שֶׁל עֵשׂו.**

בשעה שפוגש יוסף הצדיק את בנימין אחיו, אומרת התורה: {מה, יד} **וַיַּפֵּל עַל צְוָאָרֵי בְנִימִן אַחֲיוֹ וַיִּבֶן וּבְנִימִן בָּכָה עַל צְוָאָרָיו.**

אומר רש"י – **ויפל על צוארי בנימין אחיו ויבך**. על שני מקדשות שעתידיים להיות בחלקו של בנימין וסופן להיחרב.

מקור דברי רש"י בגמרא {מסכת מגילה ט"ז, ב} – **בראשית מה-יד} ויפול על צוארי בנימין אחיו, כמה צוארין הוו ליה לבנימין, אמר רבי אלעזר: בכה על שני מקדשים שעתידין להיות בחלקו של בנימין ועתידין ליחרב.**

נשאלת השאלה – ולמה נקרא בית המקדש בשם צואר – **ויפל על צוארי בנימין אחיו?**

אומר שלמה המלך ע"ה: {שיר השירים ד, ד} **כַּמַּגְדָּל דְּוִיד צְוָאָרְךָ בְּנוֹי לְתַלְפִּיּוֹת אֶלְךָ הַמְּגוֹן תְּלוּי עֲלָיו כָּל שְׁלֹטֵי הַגְּבוּרִים ;**

אומרת הגמרא {מסכת ברכות ל, א} – **א"ר אבין ואיתימא ויש אומרים ר' אבינא: מאי קראה כמגדל דויד צוארך בנוי לתלפיות? תל שכל פיות פונים בו.**

אבל למה בשם צואר?!

חז"ל ממשילים את גוף האדם, שהראש הוא כנגד הקב"ה והגוף הוא כנגד כנסת ישראל. החלק שמחבר את הראש עם הגוף זה הצואר. כך בית המקדש מחבר אותנו עם הקב"ה, כמו שהצואר מחבר את הראש עם הגוף ;

אומרים חז"ל {שיר השירים רבה, פרשה ד, אות ו} – **מה צואר זה נתון בגבהו של אדם, כך בית המקדש נתון בגבהו של עולם. ומה צואר זה רב תכשיטין תלויין בו, כך קהנה מבית המקדש, לוייה מבית המקדש. ומה צואר זה אם נטל אין לאדם חיים, כך משחרב בית המקדש אין חיים לשונאי ישראל.**

יוצא א"כ, שעשו רצה לתת נשיכה בבית המקדש ; המלאך בהיאבקו עם יעקב, נתן לו מכה בגיד הנשה – למה?! כי רצה להעלות אבק עד כיסא הכבוד – כי בית המקדש נקרא 'כיסא הכבוד'.

²⁰ **ברוך שאמר** : שנאמר {בראשית כז, מה} **לְמָה אֶשְׁכַּל גַּם שְׂנִינְכֶם יוֹם אֶחָד.**

²¹ **ברוך שאמר** : בפועל, לא ראינו שזה קרה היות וכשעשו הגיע כולם היו שם – וכולם השתחוו לו, אז איך אומרים לנו חז"ל ששמו אותם במרחק של יום א'?! צריך עיון.

²² דף פ"ב.

למנוע השתחוויה זו דחק יוסף את אמו ועמד בפני עשו, וגרם במעשהו שיבנה בית המקדש בחלקו של בנימין בנה.

בדרך זו ניתן לבאר גם את הנאמר על לידת בנימין (לה, יז): "ויהי בהקשותה בלדתה ותאמר לה המילדת **אל תראי** כי גם זה לך בן". וצריך ביאור, ממה נתייראה רחל, וכיצד הודעתה של המילדת על כי בן נולד לה, הרגיעה את רחל מפחדה זה (עיין באור החיים).

ואמנם הספורנו כתב: "אל תראי – **שיהיה הולד נקבה** מפני שהחבלים מרובים, כאמרם ז"ל (נדה לא, א) חבלי נקבה מרובים משל זכר".

נמצא לפי זה, כי רחל חששה – בעקבות חבלי לידה – שמא הולד נקבה, ועל כך נחמתה היולדת שכן הוא זה. אולם עדיין צריך ביאור, מדוע חששה רחל מלידת בת?

נלפי פשוטו ניתן לומר, כי רחל חפצה בשני שבטים, **כדי שלא יגרע חלקה מהשפחות**. וכעין מאמר חז"ל המובא ברש"י על הפסוק (לעיל ל, כא): "ותקרא את שמה דינה", וז"ל: "פירשו רבותינו (ברכות ס, א) שדנה לאה דין בעצמה – אם זה זכר לא תהא רחל אחותי כאחת השפחות, והתפללה עליו ונהפך לנקבה". ונמצא שידעו האמהות שיעקב מעמיד רק י"ב שבטים, ועל כן חששה רחל שמא תלד בת, **ויגרע חלקה בשבטי י-ה**.

אכן על פי המובא לעיל, כי הטעם שהסתיר יוסף את רחל הוא משום שהיתה מעוברת בבנימין, ומנעם מלהשתחוות לעשו כדי שבית המקדש יבנה בחלקו של בנימין בנה – ניתן לומר כי זהו גם יסוד חששה של רחל מלידת בת, כיון שאם היתה נולדת בת הרי שבית המקדש לא יבנה **בחלקו של אחד מבניה**.

ולפי זה כך הוא ביאור הכתוב: "ויהי בהקשותה בלדתה" – כשראתה חבלי לידתה קשים, **חששה שבת היא זו**, ומכיון שרגעיה ספורים ונוטה היא למוות, נתייראה רחל שמא **לא תזכה שיבנה בית המקדש בנחלת בנה**. ועל כן: "ותאמר לה המילדת אל תיראי כי גם זה לך בן" – ואין לך סיבה למורא, כיון שכן זה הוא המשלים את י"ב השבטים, **ובנחלתו יבנה בית המקדש**²⁴.

עכ"ד.

א"כ למדנו, שיוסף הצדיק הסתיר את רחל אמו מעשו, כי אם היא היתה משתחוה לו, לא היה לנו בית מקדש!

אם אלה הדברים, נוכל להיכנס לרעיון נפלא שמקורו בדברי החתם סופר:

²⁴ **ברוך שאמר**: לכאורה קשה – ולמה? רחל אמנו היתה מעוברת בזמן שנפגשו יעקב ועשו במעבר יבוק. ממעבר יבוק הם נסעו לסוכות ושהו שם י"ח חודשים. לאחר מכן עברו לשכם ומשם לבית אל, ומשם לקרית ארבע היא חברון, ובאפרת היא ילדה; כמה זמן לקח מהמפגש של עשו ויעקב ועד ללידה באפרת?! שנתיים! – ולכאורה, לא שמענו על אישה שהיתה מעוברת במשך שנתיים (הגמרא ביבמות אומרת ששנה יתכן. אבל שנתיים לא. למרות שכתוב **בתרגום שני** על מגילת אסתר, שהקב"ה עשה שמירה מיוחדת לבנימין) – אז אולי אפשר לומר, שהקב"ה לא רצה שבנימין יולד במעבר יבוק או בסוכות, היות וכתוב **הרמב"ן** שסוכות זה לא היה בארץ ישראל, אז אולי האריך לה הקב"ה את ימי עיבורה עד הכניסה לארץ ישראל, וכשהגיעו לדרך אפרת – שם היא ילדה, כדי שבנימין שבחלקו יבנה בית המקדש, יולד בארץ ישראל!

את אמך מפני עשו, חייך אין זרעו של עשו נופל אלא בידך, שנאמר "והיה בית יעקב אש" וגו' {עובדיה א, יח}.

אומרת הגמרא [מסכת מגילה כו, א] – **דתניא: מה היה בחלקו של שבט יהודה? הר הבית** בכניסתו מצד מזרח, **הלשכות** שבתוך החיל, **והעזרות**. ומה היה בחלקו של בנימין? **אולם והיכל ובית קדשי הקדשים ורצועה היתה יוצאת מחלקו של יהודה ונכנסת בחלקו של בנימין ובה מזבח בנוי והיה בנימין הצדיק מצטער עליה בכל יום לבלועה שנאמר {דברים לג-יב} חופף עליו כל היום. לפיכך זכה בנימין ונעשה אושפיזן לשכינה.**

ולמה זכה בנימין שבתי המקדש יהיו בחלקו דוקא?

כותב **המדרש תלפיות**²³ [לר' אליהו הכהן מאיזמיר, ענף חלוקת הארץ] – משום שבנימין קדש קדשים לא השתחוה לעשו שהיה עובד ע"ז, שעדיין לא נולד דמזה הטעם מלך ראשון שהוא שאול היה מבנימין כמו שכתב בעל 'עשרה מאמרות'. ודבר מועט היה בחלקו של יהודה שאע"פ שיהודה השתחוה לעשו, מיהו שרף העגלות ששלח פרעה על שהיתה ע"ז חקוקה בהם כאחז"ל ולמוד אותו שבט לעקור ע"ז.

במגילת אסתר, מרדכי הוא היחיד שמסרב להשתחוות להמן;

אומרים חז"ל {אסתר רבה, פרשה ז, אות ח} – **מה אמר להם מרדכי למי שאומר לו: מדוע אתה עובר את מצות המלך, רבי לוי אמר, אמר להם מרדכי, משה רבנו הזהיר לנו בתורה (דברים כז, טו): ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה, ורשע זה עושה עצמו עבודת כוכבים. וישעיהו הנביא הזהירנו (ישעיה ב, כב): חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא, ולא עוד אלא שאני איסגנטירין של הקדוש ברוך הוא, הפל השבטים נולדו בחוצה לארץ, וזקני [בנימין] נולדו בארץ ישראל. אמרו ליה ונימר ליה, מיך, ויגידו להמן וגו'. אמר לון המן, אמרו ליה זקנו הלא השתחוה לזקני, הלא הוא דכתבי (בראשית לג, ו) ותגשן השפחות וגו' ואחר נגש יוסף ורחל וישתחוו [לעשן]. היתבי [אמר להם מרדכי]: ועדין לא נולדו בנימין.**

משמע, שהסיבה שבתי המקדש היו בחלקו של בנימין, משום שבנימין לא השתחוה לעשו.

לאחר הדברים האלה, נוכל ללמוד דבר נפלא ביותר שאומר הספר השיר והשבח;

כותב **השיר והשבח** – **ויתכן** לומר טעם נוסף, על פי מאמר חז"ל [הובא יבול אליהו] שבית המקדש נבנה בחלקו של בנימין משום **שלא השתחוה לעשו**, שהרי עדיין לא נולד [ועיי' בידעת זקנים' מבעלי התוספות, שלדבריהם גם בני השפחות לא השתחוו, ודברי חז"ל הנזכרים סותרים את דבריהם].

ומעתה יש לומר, כי הטעם שהסתיר יוסף את רחל הוא, כי ראה ברוח קדשו שבית המקדש יבנה רק בנחלתו של בנימין משום שלא השתחוה לעשו, ולפי דברי ברוך קדשו שבית המקדש יבנה רק בנחלתו של בנימין משום שלא השתחוה לעשו, ולפי דברי המדרש, הרי באותו זמן היתה רחל מעוברת בבנימין, ואילו היתה רחל כורעת ומשתחוה, היה אף בנימין שבמעיה משתחוה עמה (בפרט למ"ד עובר ירך אמו), וכדי

²³ **ברוך שאמר**: וכך כותב גם הגאון מוילנא.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

אומרים חז"ל {פרקי דרבי אליעזר פל"ה} – מה עשה הקב"ה, נטה רגל ימינו וטבעה האבן עד עמקי תהומות, ועשה אותה סניף לארץ כאדם שעושה סניף לכפה. לפיכך נקראת אבן השתיה, שמשם הוא טבור הארץ, ומשם נמתחה כל הארץ, ועליה היכל ה' עומד, שנאמר "והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים".

דוד המלך הולך וקונה את גורן ארונה היבوسی בשש מאות כסף;

הולך דוד לנתן הנביא ואומר לו – {ש"ב ז, ב} **רָאָה נָא אֲנֹכִי יוֹשֵׁב בְּבֵית אֲרָזִים וְאֲרוֹן הָאֱלֹהִים יֹשֵׁב בְּתוֹךְ הַיְרִיעָה** – "איך יכול להיות, שאני גר בארמון והקב"ה יושב ביריעה?! אני רוצה לבנות את בית המקדש!", אמר לו נתן הנביא: {שם, ג} **"כָּל אֲשֶׁר בִּלְבָבְךָ עָשָׂה כִּי הָאֱלֹהִים עִמָּךְ"** – "תתחיל לבנות, שיהיה ברכה והצלחה!" {שם ד} **וַיְהִי בַלַּיְלָה הַהוּא וַיְהִי דְבַר ה' אֶל נָתָן לֵאמֹר: {ה} לָךְ וְאֶמְרָתְךָ אֶל עַבְדִּי אֶל דָּוִד כֹּה אָמַר ה' הַאֲתָה תִּבְנֶה לִּי בַיִת לְשִׁבְתִּי...**

שאלת השאלה – **וַיְהִי בַלַּיְלָה!**!! ממתני הקב"ה מתגלה לנביא ישראל בלילה, הרי רק לנביאי אומות העולם מתגלה הקב"ה בלילה²⁵!?

אומר רש"י – **ויהי בלילה ההוא**. אמר רבי חנינא בר פפא: אמר לו הקב"ה לנתן, האדם הזה שאני משלחך אצלו, מהיר הוא, שמא ישכור פועלים ונמצאתי מפסידו, מהר ואמור לו, לא אתה תבנה הבית.

אומרים חז"ל {ילקוט שמעוני, ש"א, רמז קמ"ג} – **ויהי בלילה ההוא ויהי דבר ה' אל נתן**. רב אמר: **עשה עמוקה ניתן לו באותה לילה**, ר' חנינא בר פפא ור' סימון, רב חנינא אמר: **אמר הקב"ה לנתן הנביא: נתן, האיש הזה שאני משלחך אצלו מהיר הוא במלאכתו, קודם עד שלא ישכור פועלים לך ואמור לו לא אתה תבנה לי בית שלא יהא לו עלי תרעומת**, ר' סימון אמר: **אמר הקב"ה לנתן הנביא: האיש שאני משלחך אצלו נדרן הוא, קדם עד שלא ידור לך ואמור לו לא אתה תבנה לי בית ...**

אם ככה, נגלה אליו הקב"ה באמצע הלילה, מה שהוא לא עושה לאף אחד – ולמה???

אמר הקב"ה לנתן הנביא – ברגע שיפציע השחר, תרוץ אל דוד ותאמר לו "אתה לא בונה את הבית", כי אם תחכה אחרי תפילת ותיקין, כבר יהיו בשטח חמישים פועלים, יתחילו למדוד ולשים קורות - אני מכיר את דוד – ברגע שהוא מעלה משהו במחשבתו בערב, למחרת זה כבר עובר לביצוע!

המשיך דוד המלך להפציר ולשאול: "ריבונו של עולם, למה שאני לא אבנה את בית המקדש???"

כתוב בספר דברי הימים א': {כב, ח} **וַיְהִי עָלַי דְּבַר ה' לֵאמֹר דָּם לְרֵב שְׁפָכְתָּ וּמִלְחָמוֹת גְּדֹלוֹת עָשִׂיתָ לֹא תִבְנֶה בַיִת לְשָׁמַי כִּי דָמִים רַבִּים שְׁפָכְתָּ אַרְצָה לְפָנַי.**

שואלים המפרשים – מה פירוש **דָּמִים רַבִּים שְׁפָכְתָּ** – הרי דוד המלך, לא יצא לשום מלחמה מבלי להתייעץ באורים ותומים!

לאחר שנפרד יעקב מעשו, אומרת התורה: {לג, יז} **וַיַּעֲקֹב נָסַע סִכְתָּה וַיָּבֹן לּוֹ בַּיִת וּלְמַקְנָהּוּ עָשָׂה סִכְתָּה עַל כֵּן קָרָא שְׁם הַמָּקוֹם סִכְתָּה.**

שאלת השאלה – למה מציינת לנו התורה שהוא בנה בית – וכי מה חשבנו, שיעקב אבינו יישן בגן העירונני? ☺

כותב התרגום **יונתן בן עוזיאל** – **וַיַּעֲקֹב נָטַל לְסוּפּוֹת וְאִיתְעַבְבַּ תַּמָּן תַּרְיִסָּר יַרְחֵי שְׁתָּא וּבְנָא לִיה בֵּי מְדַרְשָׁא וּלְגִיתוּי עֲבַד מְטָלוֹן בְּגִין כֵּן קָרָא שְׁמָא דְאַתְרָא סוּפּוֹת.**

לאחר מכן אומרת התורה: {שם יח} **וַיִּבְנֶה יַעֲקֹב שְׁלֹם עִיר שְׁכֵם אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנַעַן בְּבֵאוֹ מִפְּדוֹן אֶרֶם וַיַּחַן אֶת פְּנֵי הָעִיר;**

שאלת השאלה – מה פירוש הדבר **וַיִּבְנֶה יַעֲקֹב שְׁלֹם**!?

אומר רש"י – **שלם**. שלם בגופו, שנתרפא מצליעתו. שלם בממונו, שלא חסר כלום מכל אותו דורו. שלם בתורתו, שלא שכח תלמודו בבית לבן.

בא החתם סופר ושואל שאלה נכונה;

בפרשת שבוע שעבר, כאשר חלם יעקב אבינו את חלום הסולם, הוא מבטיח להקב"ה: {כח, כ} **אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וַיִּשְׁמְרֵנִי בְּדַרְךָ הַזֶּה אֲשֶׁר אֲנֹכִי הוֹלֵךְ וְנָתַן לִי לְחֵם לֶאֱכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ: {כא} וְשִׁבְתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי וְיִהְיֶה ה' לִי לְאֱלֹהִים: {כב} וְהָאָבִן הַזֶּה הַזֶּה אֲשֶׁר שָׁמֵתִי מִצִּבְיָה יִהְיֶה בַיִת אֱלֹהִים וְכָל אֲשֶׁר תִּתֵּן לִי עֲשֹׂר אֶעֱשְׂרֶנּוּ לָךְ וגו' – מבקש יעקב אבינו שיחזיר אותו הקב"ה בשלום;**

שואל החתם סופר, לכאורה, הבקשה של יעקב אבינו לא מובנת. אם הקב"ה יחזיר אותו, אז ודאי שהוא ישוב בשלום, אז למה הוא היה צריך לכתוב **"וְשִׁבְתִּי בְּשָׁלוֹם"** – היה מספיק לומר רק **"וְשִׁבְתִּי"**!?

דבר נוסף, כשהתעורר יעקב אבינו מחלום הסולם, אמר: {כח, יז} **מֶה נִזְרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵינִי זֶה כִּי אִם בַּיִת אֱלֹהִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם;**

אומר החתם סופר, ולמה היה צריך לומר **"אֵינִי זֶה"** – תאמר "זה בית אלהים וזה שער השמים"!!

מכל האבות הקדושים, יעקב אבינו הוא המחובר ביותר לבתי המקדש – וז"ש {תהילים קל"ב, א} **שִׁיר הַמַּעֲלוֹת זְכוֹר ה' לְדָוִד אֶת כָּל עֲוֹנוֹ: {ב} אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לֵה' נָדָר לְאַבְרָם יַעֲקֹב;**

אנחנו אומרים בכל יום, ב'ויברך דוד' – **"וַיִּבְרַךְ דָּוִד אֶת ה' לְעֵינָיו כָּל הַקֶּהֱל. וַיֹּאמֶר דָּוִד בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲבִינוּ מְעוֹלָם וְעַד עוֹלָם"** {דה"א כט, י}.

כותב הרד"ק – **אלהי ישראל אבינו**. אבינו שב אל ישראל וזכר הנה יעקב אבינו על בנין הבית, לפי שיעקב אבינו אמר תחלה לבנות בית אלהים כמו שכתוב **והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים**.

כותב **הרוקח** {פירושי סידור התפילה, ח"א} – ואמר אלקי ישראל אבינו אלקי ישראל סבא, שהיה תחילה לנודרים, ויעקב נדר לתת מעשר לצורכי הבית ולזבחים, שנאמר בית אלקים וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך ...

²⁵ שהרי לבלעם הרשע התגלה הקב"ה בלילה.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

כותב הרד"ק – "... אבל כיון שנזדמן לו שפיכות דמים לרוב, מנעו מלבנות בית המקדש שהוא לשלום ולכפרת עון ולעטרת תפלה, כמו שמנעו להניף ברזל במזבח ובבית המקדש לפי שהברזל עושים ממנו כלי הריגה לא יעשו ממנו כלי שלום ברוב".

מי היה הראשון שעשה כלי ברזל?

אומרת התורה: {בראשית ד, כב} **וְצִלָּה גַם הוּא יִלְדָה אֶת תּוֹבֵל קִין לְטַט פֶּל חַרֶשׁ נַחֲשֶׁת וּבְרָזָל וְגו'.**

ולמה נקרא שמו 'תובל קין'?

אומר רש"י – **תובל קין**. תבל אמנתו של קין. תובל לשון תבלין, תבל והתקין אמנתו של קין לעשות כלי זין לרוצחים.

א"כ משמע, שכל היצירה של ברזל נועדה להרוג בני אדם, לכן לא הסכים הקב"ה שהברזל יכנס לבית המקדש – ואם הברזל לא נכנס, אז ודאי שזה ששפך דמים לא יכול לבנות את בית המקדש! – ולכן אומרת הגמרא {ברכות לב, ב} – כהן שהרג את הנפש לא ישא כפיו²⁶.

מבקש יעקב אבינו מהקב"ה: {כח, כ} **אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְשִׁמְרֵנִי בְּדֶרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אֲנִי הוֹלֵךְ וְנָתַן לִי לְחֵם לֶאֱכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ;**

אומרים חז"ל {בראשית רבה פרשה ע, אות ד} – **רַבִּי אֶבְיָהוּ וְרַבִּינּוּן, רַבִּי אֶבְיָהוּ אָמַר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְשִׁמְרֵנִי בְּדֶרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אֲנִי הוֹלֵךְ, מִלְשׁוֹן הָרֶעַ, הִיד מָה דָאֵת אָמַר (ירמיה ט, ב): וַיִּדְרֹכֵנוּ אֶת לְשׁוֹנֵנוּ קִשְׁתָּם שָׁקַר. וְנָתַן לִי לְחֵם לֶאֱכֹל, מִגְלוֹי עֲרִיזוֹת, הִיד מָה דָאֵת אָמַר (בראשית ט, ו): וְלֹא יָדַע אֲתוֹ מְאוּמָה כִּי אִם הִלָּחֵם אֲשֶׁר הוּא אוֹכֵל, לְשׁוֹן נָקִי. וְשִׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אַל בֵּית אֲבִי, מִשְׁפִּיכוֹת דָּמַיִם. וְהָיָה ה' לִי לֵאלֹהִים, מִעֲבֹדוֹת מִזְבְּחֵי.**

לכאורה לא מובן. מה פתאום מבקש יעקב אבינו מהקב"ה שיציל אותו משפיכות דמים, וכי יעקב אבינו רוצח? אלא עייף דברינו מובן כעת, שהוא חשש שמא יפגוש בדרך בליסטים, והליסטים הזה יתחיל איתו מכות או ינסה להורגו ואז חלילה הוא יבוא ויהרוג אותו²⁷ ואז לא יהיה בית מקדש – כי אם יש דם על הידיים, אין בית מקדש! – וזה מה שהוא ביקש "וְשִׁבְתִּי בְשָׁלוֹם" – "שלא יהיה לי שום קרב בדרך";

אומר החתם סופר – **וירא וגו' ויצר**, פירש"י שמא יהרוג הוא אחרים, וי"ל למה היצר לו על זה ... אבל הנה יעקב אמר "ושבתי בשלום אל בית אבי והאבן הזאת אשר שמת מצבה יהיה בית אלקים" שיהיה זה בהמ"ק שהושתת מיעקב כמשחז"ל [פדר"א פרק ל"ה] שהקב"ה כבש האבן בארץ והוא אבן שתיה והוא יסוד בהמ"ק, והנה אמר הקב"ה לדוד המלך ע"ה "דמים לרוב שפכת וגו'" לא תבנה הבית לשמי", ע"כ אמר יעקב אע"ה "ושבתי בשלום אל בית אבי" – אז "והאבן יהיה בית אלקים" לאפוקי אם לא אשוב בשלום כ"א ע"י מלחמה ושפיכת דמים לא יהיה בית אלקים כי מי ששפך דמים לא יתכן

²⁶ **ברוך שאמר**: ועיי' עוד בשו"ת **שבט הלוי** {ח"י ס"י קע"ב} שדן האם כהן שהלבין פני חברו ברבים כשר לנשיאת כפים, שהרי אם דינו כרוצח פסול הוא מלישא כפיו כמבואר באו"ח ס"י קכ"ח.

²⁷ **ברוך שאמר**: וידוע שכוחו של יעקב אבינו היה גדול מאד – והראיה, מהאבן גלל מעל פי הבאר, כלשון רש"י: – **ויגש יעקב ויגל**. כזה שמעביר את הפקק מעל פי צלוחית, להודיע שכוון גדול.

שיבנה בהמ"ק על ידו, אעפ"י שעכ"פ בטח יעקב בהבטחתו "ואנכי אהיה עמך" אבל [אפשר] שיהיה זה ע"י מלחמה ושפיכת דמים ע"כ תלה נדרו ב"ושבתי בשלום" ולא ע"י מלחמה, ומשו"ה היצר ליעקב שלא יהרוג הוא את אחרים ויפסיד שתיית בהמ"ק, ועל הבטחון [הזה] יצא עשו נגדו ודי מאות איש למלחמה, כי אפילו אם אולי ינצח יעקב מ"מ כבר אבד בנין בית אלקים שזה היה כל מגמת לבב עשו²⁸. ואמנם הקב"ה הפך לבב עשו וישקהו בכל לבו כפירש"י ולא מלאו לבו למלחמה ודי מאות איש נשמטו, הבין עשו שאבד המלחמה כי עתה יהיה בית אלקים ע"כ בכה עשו כדכתיב וישקהו ויבכו.

ולמה ע"פ א' הדעות בכה עשו כשפגש את יעקב?

אומר השמן ראש, הוא בכה על זה שפתאום יעקב אוהב אותו ולא נלחם בו – "באתי להילחם איתו והוא יצא נקי בלי דם על הידיים!" – ולכן הוא בכה דוקא על צוארו, שבת המקדש נקרא 'צואר'.

יעקב אבינו מסיים את המלחמה – ולאן הולך? אומרת התורה: {לג, יז} **וַיַּעֲקֹב נִסַּע סִכְתָּהּ וַיָּבֹן לוֹ בַּיִת** – אמר יעקב: "ב"ה לא נלחמתי עם עשו – יש בית מקדש!!!"

ומה קרה אחרי זה? אומרת התורה: {לג, יח} **וַיָּבֵא יַעֲקֹב שְׂלָם עִיר שָׁכֵם וְגו'.**

אומר השמן ראש, 'שָׁלָם' הכוונה לירושלים, כפי שפירש התרגום על הפס' {יד, יח} **וּמִלְכֵי צִדְקָ מֶלֶךְ שָׁלָם הוֹצִיא לְחֵם וַיֵּין וְגו' –** "ומלְכֵי צִדְקָ מֶלֶךְ דִּירוּשָׁלַם אֶפִיק לְחֵם וְחֵמֵר..." – וזו כוונת הפס' **"וַיָּבֵא יַעֲקֹב שְׂלָם"** – שראה את ירושלים בתפארתה לאחר שלא נלחם עם עשו.

דבר נוסף הוא אומר, הגמרא בתענית²⁹ אומרת שבבית המקדש לא היו עונים 'אמן' על הברכות אלא 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד';

אומר השמן ראש – וזהו שאמר לו: "אני נתתי לך **שכ"ם** אחד" – שים כבוד מלכותו.

א"כ אפשר להבין שיעקב אבינו חזר בשמחה, היות והוא לא גרם למיתה של אף אחד. אבל כאן מתחיל ה'פנצ'ר' – איזה פנצ'ר?

יעקב אבינו חונה בשכס – שם היה 'אדון אחד' שקראו לו 'שכס בן חמור' וביחד עם אבא שלו ה'חמור' הם היו ראשי העיר. יום א' הלכו בני יעקב לרעות בשדה, ראה את זה שכס בן חמור וניצל את ההזדמנות כדי לחטוף את דינה בת יעקב;

מספר המדרש {פרקי דרבי אליעזר פרק לח} – **שהיתה בתו של יעקב יושבת אהלים ולא היתה יוצאת החוצה. מה עשה שכס בן חמור? הביא משחקות נערות חוצה לה מתופפות בתופים, יצאה דינה לראות בבנות המשחקות, ושָׁלְלָה וּשְׁכַב אֹתָהּ, והרתה וילדה את אסנת.**

²⁸ **ברוך שאמר**: שכל רצונו של עשו היה להחריב את בית המקדש – והראיה, שלילה קודם ניסה שרו של עשו לפגוע ביעקב במטרה להחריב את בית המקדש.

²⁹ טז, ב.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

ויקרא את שמו ישראל – יעקב שפך דם. אבל ישראל לא – אז אין לך ממה לחשוש כעת!!

אם אלה הדברים, נוכל להתקדם לביאור נפלא ביותר:

אומר הירושלמי [ברכות פ"א ה"ו] – **בר קפרא אמר: כל הקורא לאברהם 'אברם' עובר בעשה.**

אבל מי שקורא ליעקב 'יעקב' ולא 'ישראל' לא עובר בעשה – א"כ מה השוני בין אברהם ליעקב! התשובה לכך פשוטה. כי השם 'אברם' ניתן ע"י גוי – ע"י תרח. ואת השם 'אברהם' נתן לו הקב"ה. וחוף מזה, כתוב בתז"ל, שלאחר שהוסיף לו הקב"ה את האות ה"א, נוספו בו חמשה דברים – ב' אזנים, לב שפתיים וברית מילה. יוצא א"כ, אם אתה קורא לו בשם 'אברם' משמע שהוא חסר חמשה דברים, ולכן עובר בעשה.

בשונה מ'אברם', 'יעקב' זה השם שהקב"ה נתן לו – כדפירש"י על הפס' (כה, כו) **ויקרא שמו יעקב** – **ויקרא שמו יעקב**. הקדוש ברוך הוא; הוסיף לו הקב"ה את השם 'ישראל', כך שהשם 'יעקב' יהיה טפל והשם 'ישראל' יהיה עיקר.

בא השמן ראש בפרשת וירא, ושואל שאלה נפלאה;

הקב"ה שולח את אברהם אבינו לעקוד את יצחק בנו. ואיך קרא אברהם למקום לאחר העקידה? 'הר', שנאמר (כב, יד) **אשר יאמר היום בְּהַר ה' יראה**. אבל לפני העקידה הוא קרא למקום – 'מקום', שנאמר (שם, ד) **וירא את המקום מרחק**; המדרש תנחומא אומר, שבתחילה אותו המקום היה מישורי;

אומר המדרש [תנחומא, וירא אות כ"ב] – **כיון שאמר הקדוש ברוך הוא לשרות שכניתו עליו ולעשותו מקדש, אמר, אין דרך מלך לשכן בעמק אלא במקום גבוה ומעלה ומיפה ונראה לכל. מיד רמו הקדוש ברוך הוא יתברך לסביבות העמק שיתקבצו ההרים למקום אחד לעשות מקום השכינה. לפיכך נקרא הר המוריה, שמיראתו של הקדוש ברוך הוא יתברך נעשה הר.**

בא דוד המלך ע"ה ואומר: (תהילים קי, א) **לְדוֹד מִזְמוֹר נָאִם ה' לאדני שב לימיני עד אשית איביך הדם לרגליך ...** [ד] **נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק;**

נשאלת השאלה – על מי נאמר הפס' הזה?

אומרת הגמרא [מסכת נדרים לב, ב] – **אמר רבי זכריה משום רבי ישמעאל: ביקש הקב"ה להוציא כהונה משם בן נח, שצאצאיו יהיו הכהנים, שנאמר [בראשית יד-יח] והוא כהן לאל עליון. כיון שהקדים שם ברכת אברהם לברכת המקום הקב"ה, הוציאה מאברהם שצאצאי אברהם יהיו כהנים, שנאמר [בראשית יד-יט] ויברכהו ויאמר ברוך אברם לאל עליון קונה שמים וארץ וברוך אל עליון והקדים בזה ברכת אברהם לברכת ה'. אמר לו אברהם: וכי מקדימין ברכת עבד לברכת קונו [אדונו]? מיד נענש שם ונתנה ה' את הכהונה לאברהם, שנאמר לאברהם [תהילים קי-א] **נאם ה' לאדני שב לימיני עד אשית אויביך הדום לרגליך, ובתריה לאחר מכן כתיב: נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק ומכאן שנשבע ה' לאברהם שהכהונה תנתן לו, ושינוי זה שאברהם יהיה הכהן במקום שם הוא על [בגלל] דיבורו של מלכי צדק [שם] שהקדים ברכת אברהם לברכת ה'. והיינו דכתיב והוא כהן לאל עליון מדייקת הגמרא - הוא כהן ואין זרעו כהן הרי שבכהונתו של שם לא המשיכה ממנו לזרעו.****

לאחר שחזרו האחים הביתה, הם שומעים מה עשה שכם בן חמור לאחותם; גם שכם וגם אביו חמור, יודעים שמה שעשה שכם לא יעבור בשקט. הם באים מיד ומתחננים על נפשם:

{לד, יא} **ויאמר שכם אל אביה ואל אחיה אמצא חן בעיניך ואשר תאמרו אלי אתן: [יב] הרבו עלי מאד מהר ומתן ואתנה כאשר תאמרו אלי ותנו לי את הנער לאשה: [יג] ויענו בני יעקב את שכם ואת חמור אביו במרמה וידברו אשר טמא את דינה אחתם: [יד] ויאמרו אליהם לא נוכל לעשות הדבר הזה לתת את אחתנו לאיש אשר לו ערלה כי חרפה הוא לנו: [טו] אך בזאת נאות לכם אם תהיו כמנו להמל לכם כל זכר: [טז] ונתנו את בנותינו לכם ואת בנותיכם נקח לנו וישבנו אתכם והיינו לכם אחד: [יז] ואם לא תשמעו אלינו להמול ולקחנו את בנותנו והלכנו: [יח] וייטבו דבריהם בעיני חמור ובעיני שכם בן חמור: [יט] ולא אחר הנער לעשות הדבר כי חפץ בבת יעקב והוא נכבד מכל בית אביו: [כ] ויבא חמור ושכם בנו אל שער עירם וידברו אל אנשי עירם לאמר – אסיפה של כל תושבי העיר, בכיכר הראשית של שכם! [כא] האנשים האלה שלמים הם אתנו וישבו בארץ ויסחרו אתה והארץ הנה רחבת ידיים לפניכם – רבותי, אין לכם מושג מה הולך להיות פה – מזרח תיכון חדש! בכל פינת רחוב יפתח קופיקס³⁰ את בנותם נקח לנו לנשים – כל מעוכבי הזיווג בשכם, ראו את הענין כסגור: ואת בנותינו נתן להם³¹: [כב] אך בזאת יאתו לנו האנשים לשבת אתנו להיות לנו לעם אחד - דבר אחד הם רק מבקשים מאיתנו - בהמול לנו כל זכר כאשר הם נמלים ... [כד] וישמעו אל חמור ואל שכם בנו כל יצאי שער עירו וימלו כל זכר כל יצאי שער עירו.**

ע"פ הרמ"ע מפאנו היו שם 24 אלף איש, ואת כולם הרגו שמעון ולוי;

{שם ל} **ויאמר יעקב אל שמעון ואל לוי עכרתם אתי להבאישני בישב הארץ בפנעני ובפרזי ואני מתי מספר ונאספו עלי והכוני ונשמדתי אני וביתי;**

אומר השמן ראש, אמר יעקב: "מעשו יצאתי עם ידיים נקיות. אבל כעת בגללכם תהיה לי מלחמה חדשה; אם יש מלחמה – יש דם, ואם יש דם אין בית מקדש!!! וז"ש "ונשמדתי אני וביתי" – היינו בית המקדש.

ממשיכה התורה ואומרת: {לה, ה} **ויסעו ויהי חתת אלהים על הערים אשר סביבותיהם ולא רדפו אחרי בני יעקב;**

המדרשים חלוקים ביניהם מה בדיוק קרה. יש אומרים שהם פחדו להיכנס עם בני יעקב למלחמה ולכן ברחו. ויש אומרים שדוקא כן היתה מלחמה – ויעקב אבינו שפך דם במלחמה הזאת, וממילא איבד את בית המקדש!

היות וכך, היה יעקב אבינו שבור מאד; אמר להם: "ונשמדתי אני וביתי – אני אלך וכך גם בית המקדש!!!"; ראה הקב"ה את הצער שיש לו, אומרת התורה: {לה, י} **ויאמר לו אלהים שמך יעקב לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך**

³⁰ **ברוך שאמר:** זה מה שנקרא – לפני הבחירות הקיר מדבר אליך,

אחרי הבחירות אתה מדבר אל הקיר ☺

³¹ **ברוך שאמר:** זה היה השקרן הראשון בהיסטוריה שקדם לבנט ☺ - שהרי השבטים לא היו צריכים לבנות, שכל שבט נולדה עמו תאומתו.

ברוך שאמר

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

זאת בית המקדש יוכל להיבנות על ידו – אתה יודע מה אני עושה?! משנה לו את השם! – את מלחמת ד' המלכים עשית כשקראו לך 'אברם' והיית ערל. כעת גם שונה לך השם ל'אברהם' וגם מלת את עצמך, לכן אין לך ממה לחשוש!"

פתאום מגיע אליו הקב"ה – {כב, א} **וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲבִרָהִם וַיֹּאמֶר הֲנִנִּי**: {ב} **וַיֹּאמֶר קח נָא אֶת בְּנֶךָ אֶת יְחִידְךָ אֲשֶׁר אֶהְבֶּתָּ וְגו'**;

אמר לו אברהם: "והרי כבר שינית לי את השם, וכי גם עכשיו לא אפסל לכהונה?!", אמר לו הקב"ה: "אתה כהן לעולם על דברתי מלפני צדק – לך ואל תפחד!" – אברהם הולך לעקוד את בנו, ואז מגיע מלאך מן השמים ואומר לו – {כב, יב} **אַל תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל הַנֶּעֱר וְאַל תַּעֲשֶׂה לוֹ מְאוּמָה כִּי עֵתָה יִדְעֵתִי כִּי יִרְא אֱלֹהִים אֶתְּךָ וְלֹא חֲשַׁכְתָּ אֶת בְּנֶךָ אֶת יְחִידְךָ מִמֶּנִּי – נִבְדַּק וְעַמַּד בְּנִסְיוֹן! וְלֹכֵן מִיֵּד – {כב, יד} **אֲשֶׁר יֹאמֶר הַיּוֹם בְּהָר ה' יִרְאָה – עֲכָשִׁיו זֶה הוֹפֵךְ לְהִיּוֹת בֵּית מִקְדָּשׁ!****

אם אלה פני הדברים, אפשר להתחיל את השיעור: ☺

פרשת השבוע מסתיימת עם 'סיפור' – אף אי לא מבין מה רוצה כאן התורה, ואלמלא תורת הקבלה, אין כאן פשוט;

אומרת התורה: {לו, לא} **וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֲדוּם לִפְנֵי מֶלֶךְ מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל**: {לב} **וַיִּמְלֹךְ בְּאֲדוּם בְּלַע בֶּן בְּעוּר וְשֵׁם עִירוֹ דְּנֶהְבֶּה**: {לג} **וַיָּמָת בְּלַע וַיִּמְלֹךְ תַּחֲתָיו יוֹכָב בֶּן זָרַח מִבְּצָרָה**: {לד} **וַיָּמָת יוֹכָב וַיִּמְלֹךְ תַּחֲתָיו חִשָּׁם מֵאֶרֶץ הַתִּימָנִי**: {לה} **וַיָּמָת חִשָּׁם וַיִּמְלֹךְ תַּחֲתָיו הֲדַד בֶּן בַּדַּד הַפִּמְכָה אֶת מִדְּוָן בִּשְׂדֵה מוֹאָב וְשֵׁם עִירוֹ עֵוִית**: {לו} **וַיָּמָת הֲדַד וַיִּמְלֹךְ תַּחֲתָיו שְׂמֵלָה מִמִּשְׁרָקָה**: {לז} **וַיָּמָת שְׂמֵלָה וַיִּמְלֹךְ תַּחֲתָיו שָׂאוּל מִרְחֻבּוֹת הַנְּהָר**: {לח} **וַיָּמָת שָׂאוּל וַיִּמְלֹךְ תַּחֲתָיו בְּעַל חֲנָן בֶּן עֲכָבוֹר**: {לט} **וַיָּמָת בְּעַל חֲנָן בֶּן עֲכָבוֹר וַיִּמְלֹךְ תַּחֲתָיו הֲדַד וְשֵׁם עִירוֹ פְּעוֹ וְשֵׁם אֶשְׁתּוֹ מְהִיטְבָּאֵל בַּת מִטְרַד בַּת מִי זְהָב ...**

לכאורה לא מובן. מה פתאום התורה מספרת לנו על כל המלכים האלה – מה מענין אותנו 'חִשָּׁם מֵאֶרֶץ הַתִּימָנִי' ואם הוא היה מפרס זה היה משנה לנו משהו! ☺

נתאר לעצמנו אם חלילה בספר תורה יהיה כתוב "בְּעַל חֲנָן" בלי "עֲכָבוֹר" – לוקחים את הספר תורה וגונונים אותו!

בא האר"י הקדוש ואומר, כל שמונת המלכים הכתובים כאן, רומזים למלך המשיח! – והמלך השמיני הוא מלך המשיח – "וַיִּמְלֹךְ תַּחֲתָיו הֲדַד וְשֵׁם עִירוֹ פְּעוֹ וְשֵׁם אֶשְׁתּוֹ מְהִיטְבָּאֵל בַּת מִטְרַד בַּת מִי זְהָב" – הוא היחיד שלא נכתב עליו "וַיָּמָת" – וזה סוד מלך המשיח!

בא הרמח"ל ולא מבין. אם התורה רוצה לדבר על המשיח, שתכתוב בפירוש את שמו ואת מקומו ואת שם אשתו וכו', בשביל מה לרמוז את זה בכל השמות המסובכים האלה!:

נסביר את דבריו בשפה שלנו;

ישנה חברה להעברת כספים שנקראת 'ברינקס'; בין המקומות הבולטים שלהם, זה הבורסה ליהלומים. ברגע שמוציאים את השקים עם הכסף, יוצאים שני חבריה עם אקדחים שלופים ונכנסים מיד לבנין, שחש ושלום לא יכנס אוויר בדרך ☺; פעמים שעושים כל מיני תערוכות תכשיטים שם, לא מסתפקים בשני חבריה עם אקדחים אלא שם כבר

לכאורה לא מובן, בשביל מה צריך להישבע? ועוד, למה הושיב הקב"ה את אברהם אבינו לימינו?

כידוע, מלחמת המלכים היתה מלחמה עקובה מדם, ממילא, אברהם אבינו שפך דם – ואם ככה, איך הוא יכול להיות כהן?!

אומר השמן ראש, לכן אמר לו הקב"ה: "שָׁב לִימִינִי – אתה לא נלחם!" – אז מה עשה אברהם?

אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה מג, אות ג} – **רבי יהודה אָמַר אֲבִרָהִם הָיָה מְשַׁלְיָךְ עֲלֵיהֶם עֶפְרוֹ וְהוּא נִעְשָׂה חֲרֻבוֹת, קֵשׁ וְנִעְשָׂה חֲצִים. וְרַבִּי חֲמִינָה אָמַר יִתְּנוּ עֶפְרוֹ לֹא נֹאמַר אֵלָּא (ישעיה מא, ב): קֵעֶפְרוֹ, הֵן הָיוּ מְשַׁלְיָכִים חֲרֻבוֹת עַל אֲבִרָהִם וְנִעְשָׂיו עֶפְרוֹ, חֲצִים וְהֵן נִעְשִׂים קֵשׁ, הֲדָא הוּא דְכָתִיב (ישעיה מא, ג): יִדְרָפִם וְעִבְרוּ שְׁלוֹם.**

אמר הקב"ה לאברהם אבינו: "שָׁב לִימִינִי – אתה תזרוק חול וקש – אתה לא נוגע בחרבות!, ואני כבר אדאג – **עַד אֲשִׁית אִיבֶיךָ הַדָּם לְרַגְלֶיךָ** – אני כבר אחסל אותם!"

יוצא א"כ שאברהם אבינו לא הרג אף אחד, אלא המלאכים עשו הכל. ולכן נשבע לו הקב"ה: "אתה כהן לעולם" – כי לא היה לו ממה לחשוש, היות והוא לא הרג אף אחד!

אומר החתם סופר {פרשת לך לך} – **וי"ל** ש"והוא כהן לאל עליון" קאי על אברהם אבינו, דהנה הקב"ה אמר לדוד המלך ע"ה [דה"י א' כ"ב ח'] דם לרוב שפכת וגוי לא תבנה בית לשמי, ועל כך דאג גם אברהם אבינו אחר שפכו דם ד' מלכים, ולכן לא בנה אברהם עוד מזבח עד שצוהו ה' בהר המוריה, אך מלכי צדק אמר "אשר מגן צריך בידיך, אמר אתה לא עשית מאומה רק ה' מגן צריך, נתן כעפר חרבו כקש נדף קשתו [ישעיה מ"א ב' ועיין תענית כ"א, ורש"י שם] וזהו "והוא כהן לאל עליון" – מלכי צדק אמר לאברהם שנשאר כהן להקריב להקב"ה ולא נפסל ע"י המלחמה.

היות וכך, אומר השמן ראש, קרא אברהם אבינו למקום המקדש בשם 'הר' רק לאחר העקידה – ולמה לא קודם? כי קודם היתה את מלחמת ד' המלכים וחשש אברהם שמה יש לו דם על הידיים, וממילא הוא נפסל מלבנות את בית המקדש; אמר לו הקב"ה: "שָׁב לִימִינִי – אתה לא עשית שום דבר, אלא אני עשיתי הכל! – **אתה כהן לעולם**" – ולמה הבטיחו שיהיה כהן? היות ושלח אותו הקב"ה לעקידה, ואומרים חז"ל שהוא היה ככהן גדול בזמן העקידה – וכהן גדול לא נטמא לשבעת קרוביו, ממילא אמר לו הקב"ה: "אתה תהיה כהן ולמרות שתעשה את העקידה אתה לא יטמא!"

נשאלת השאלה – הקב"ה אמר לאברהם אבינו לזרוק חול ויוצא חיצים וכולם מתים והכל בסדר גמור – אברהם אבינו לא נפסל לכהונה. וכי לדוד המלך הקב"ה לא אמר לעשות את זה?! – הרי הקב"ה שלח אותו ועם כל זה הוא אומר לו "דָּם לָרֵב שִׁפְכָתָּ וּמִלְחָמוֹת גְּדֹלוֹת עָשִׂיתָ לֹא תִבְנֶה בַּיִת לְשִׁמִּי" – מה ההבדל!:

במעשה העקידה מגיע מלאך מן השמים ואומר: {כב, יא} **אֲבִרָהִם אֲבִרָהִם וַיֹּאמֶר הֲנִנִּי**: {יב} **וַיֹּאמֶר אֵל תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל הַנֶּעֱר וְאַל תַּעֲשֶׂה לוֹ מְאוּמָה וְגו'**;

נשאלת השאלה – ולמה קרא לו המלאך פעמיים 'אֲבִרָהִם'?

אמר לו הקב"ה: "אברהם, אין לך ממה לדאוג. אם אני רוצה שמישהו יהרוג את הנפש ובכל זאת הוא יוכל להיות כהן ובכל

ברוך שאמר

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

אומר הרמח"ל, כשרוצה הקב"ה לגלות סודות של משיח הוא לא יכתוב את זה בנגלה – ולמה??? כי יבואו כל השטנים למיניהם וינסו להפריע לזה לבוא! ולכן כדי להבין את כל הסודות, צריך ללמוד את דברי האר"י על הפרשה במשך כמה, ואז נוכל להבין איך טמון כאן מלך המשיח!

תמיד שאלתי את עצמי למה זה טמון דוקא בפרשה הזאת? אבל ע"פ מה שלמדנו, התשובה פשוטה מאד. כי כל הפרשה שלנו מדברת בבתי המקדש!

מביאים 'יחידת צלפים' ☺; מן הסתם, במהלך הנסיעה בבריקס, אותם מאבטחים חוששים שאולי בסיבוב יארוב להם איזה שודד ויצליח לקחת את כל המיליונים!

ישנה דרך להעביר את המיליונים בקלות, מבלי שאף שודד יפריע בדרך – איך? פשוט מאד. לוקחים סוברו של אברכים ☺☺☺ - זה אוטו מיוחד שצורך יותר שמן מדלק ☺, כדי להניע את הרכב הזה, צריך לעשות לו חור באגוזו וכל רגע שהוא נוסע הוא עושה כמה בומים, ובנוסף מוציא עשן שחור שחונק את כל הסובבים – איזה שודד יעלה בדעתו שמעבירים עשרות אלפי דולרים ברכב כזה!! – ככה לא צריך אקדחים ולא צריך מאבטחים! ☺

ויהי רצון, שבקרוב ממש נזכה לקבל פני משיח צדקנו ולראות בבנין הבית השלישי ב"ב אמן ואמן!!!